

Gröna sköna Tyresö

Kommunplan 2015-2018

med budget för 2017

**En budget för barn,
unga, miljö och klimat**

INNEHÅLLSFÖRTECKNING	1
GRÖNA SKÖNA TYRESÖ	1
KOMMUNPLAN 2015-2018	1
MED BUDGET FÖR 2017	1
EN BUDGET FÖR BARN, UNGA, MILJÖ OCH KLIMAT	1
1. KOMMUNFULLMÄKTIGES BESLUT	4
2. EN BUDGET FÖR BARN, UNGA, MILJÖ OCH KLIMAT	6
3. MILJÖPARTIETS VISION FÖR TYRESÖ KOMMUN 2030	8
TYRESÖ – EN GRÖNSKANDE KOMMUN MED MÄNNISKAN I CENTRUM	8
4. LÅNGSIKTIGT HÅLLBAR UTVECKLING – PÅ ALLVAR!	9
ATT HÅLLA SIG INOM EKOLOGINS RAMAR.....	9
JÄMSTÄLLD KOMMUN MED VÄLMÅENDE MÄNNISKOR	10
<i>Avgifter och kostnadsfördelning</i>	10
<i>Konkurrens, upphandling, kvalitet, insyn och kontroll</i>	11
UTMANINGAR	12
<i>Ekonomisk hållbarhet</i>	12
<i>Social hållbarhet</i>	14
<i>Kunskap och bildning</i>	16
<i>Ekologisk hållbarhet</i>	17
STRATEGISKA MÅLOMRÅDEN.....	19
<i>Klimat och miljö – att hålla sig inom ekologins gränser</i>	19
<i>Långsiktigt hållbar ekonomi – där skulder inte lämnas åt kommande generationer</i>	19
<i>Välmående invånare med högt förtroende för kommunen</i>	20
<i>Jobb och näringslivsutveckling – för fler arbetstillfällen</i>	20
<i>Föredömlig arbetsgivare med kompetent personal</i>	21
5. ANSLAGSFÖRDELNING	22
MILJÖPARTIETS BUDGET JÄMFÖRT MED MAJORITETENS.....	22
MILJÖPARTIETS BUDGETPRIORITERINGAR 2017	23
6. RESULTATRÄKNING	25
7. INVESTERINGAR OCH FINANSIERING	25
<i>Sociala investeringar</i>	25
8. STYRNING OCH UPPFÖLJNING AV NÄMNDERNAS OCH BOLAGENS VERKSAMHET	27
VERKSAMHETSOMRÅDE 1: FÖRSKOLA OCH PEDAGOGISK OMSORG	27
<i>Satsa på barnen</i>	27
<i>Särskilda uppdrag</i>	28
VERKSAMHETSOMRÅDE 2: GRUNDSKOLA, INKLUSIVE GRUNDSÄRSKOLA OCH FRITIDSHEM	28
<i>Ge alla barn en chans</i>	28
<i>Särskilda uppdrag</i>	30
VERKSAMHETSOMRÅDE 3: INDIVID- OCH FAMILJEOMSORG	30
<i>Förebyggande insatser – social och ekonomisk hållbarhet</i>	30
<i>Särskilda uppdrag</i>	31
VERKSAMHETSOMRÅDE 4: OMSORG OM PERSONER MED FUNKTIONSNEDSÄTTNING	32
<i>God omsorg – alla människors lika värde</i>	32
<i>Särskilda uppdrag</i>	32
VERKSAMHETSOMRÅDE 5: ÄLDREOMSORG	32
<i>Värdig äldreomsorg</i>	32
<i>Särskilda uppdrag</i>	33
VERKSAMHETSOMRÅDE 6: GYMNASIESKOLA	34
<i>Ett bra och konkurrenskraftigt gymnasium</i>	34
<i>Särskilda uppdrag</i>	35
VERKSAMHETSOMRÅDE 7: VUXENUTBILDNING	36

<i>Livslångt lärande och nya livschanser</i>	36
<i>Särskilda uppdrag</i>	36
VERKSAMHETSOMRÅDE 8: ARBETSCENTRUM	37
<i>Fler i jobb och större frihet</i>	37
<i>Särskilda uppdrag</i>	37
VERKSAMHETSOMRÅDE 9: BIBLIOTEK, KULTUR OCH FRITID (INKLUSIVE FRITIDSGÅRDAR)	38
<i>Ett utvecklat kultur- och föreningsliv</i>	38
<i>Särskilda uppdrag</i>	40
VERKSAMHETSOMRÅDE 10: PLAN OCH EXPLOATERING	40
<i>Effektiv markanvändning och byggande utifrån behov</i>	40
<i>Särskilda uppdrag</i>	41
VERKSAMHETSOMRÅDE 11: VÄGHÅLLNING OCH PARK	42
<i>Tillgängligt, säkert, tryggt och miljöanpassat</i>	42
<i>Särskilda uppdrag</i>	43
VERKSAMHETSOMRÅDE 12: MILJÖ OCH TRAFIK	43
<i>Ansvar för miljön och klimatet</i>	43
<i>Särskilda uppdrag</i>	45
VERKSAMHETSOMRÅDE 13: VATTEN OCH AVLOPP	45
<i>Säkra vattenkvalitet och klimatanpassa VA-systemet</i>	45
<i>Särskilda uppdrag</i>	46
VERKSAMHETSOMRÅDE 14: RENHÅLLNING	46
<i>Mindre resursslöseri, rent och snyggt</i>	46
<i>Särskilda uppdrag</i>	47
VERKSAMHETSOMRÅDE 15: BYGGLOVSVERKSAMHET	47
<i>Tillgängligt, säkert och avgiftsfinansierat</i>	47
<i>Särskilda uppdrag</i>	47
VERKSAMHETSOMRÅDE 16: NÄRINGSLIV	47
<i>Särskilda uppdrag</i>	48
VERKSAMHETSOMRÅDE 17: GEMENSAM VERKSAMHET	48
<i>Värdegrund</i>	48
<i>Jämlikhet och jämställdhet</i>	48
<i>Arbetsmiljö och arbetsvillkor</i>	49
<i>Särskilda uppdrag</i>	49
VERKSAMHETSOMRÅDE 18: KOMMUNALFÖRBUND	50
<i>Ekonomiskt, bättre kompetens, mindre som faller mellan stolarna</i>	50
<i>Särskilda uppdrag</i>	50
VERKSAMHETSOMRÅDE 19: POLITISK VERKSAMHET	50
<i>Demokrati</i>	50
<i>Särskilda uppdrag</i>	51
VERKSAMHETSOMRÅDE 20: TYRESÖ BOSTÄDER AB	51
<i>Bygg och efter behov</i>	51
<i>Särskilda uppdrag</i>	52
VERKSAMHETSOMRÅDE 21: ÖVRIGA BOLAG	52
9. UPPFÖLJNING, INTERN KONTROLL OCH KOMMUNIKATION	52

1. Kommunfullmäktiges beslut

Kommunfullmäktige beslutar att

1. fastställa utdebiteringen för 2017 till *19,80 kronor per skattekrona*,
2. fastställa *Miljöpartiets förslag* till inriktning och särskilda uppdrag som anges för olika verksamhetsområden och kommunala bolag,
3. fastställa budgeterade ramanslag per verksamhetsområde för budgetåret 2017 enligt Alliansens kommunplan *med justering av de ändringarna i Miljöpartiets förslag* till kommunplan (vi har inte siffrorna för 2018-2020),
4. anslagen till förskola, fritidshem, grundskola och gymnasieskola baseras på beräknad volym, och avräkning mot faktisk volym sker vid bokslut, *samt Miljöpartiets satsningar*,
5. *Miljöpartiet deltar inte i beslutet om att fastställa Alliansens förslag om resultaträkning, kassaflödesanalys och balansräkning för budgetåren 2017-2020 enligt bilaga 1 till Alliansens kommunplan*,
6. *fastställa Miljöpartiets förslag till investeringsprogram som är 50 mkr lägre än Alliansens förslag till investeringsprogram (som redovisas i bilaga 4 i Alliansens förslag till kommunplan), vilket kräver återremiss och prioritering*,
7. godkänna att kommunstyrelsen får besluta om att ta i anspråk medel som har avsatts för volymökningar, totalt 11,0 miljoner kronor i 2017 års budget,
8. godkänna att kommunstyrelsen får besluta om att ta i anspråk medel som avsatts för flyktningkostnader, totalt 8,5 mkr i 2017 års budget,
9. *lån får tas upp inom en ram på 1,1 miljarder kronor-50 miljoner kronor, dvs 1,05 miljarder kronor*,
10. fastställa ramen för koncernens rörelsekrediter till 150 miljoner kronor,
11. godkänna att kommunen sammantaget tecknar borgen såsom för egen skuld för Tyresö Bostäder AB:s låneförpliktelser upp till ett totalt högsta lånebelopp om 1 800 miljoner kronor, jämte därpå löpande ränta och kostnader,
12. fastställa borgensavgiften för Tyresö Bostäder AB till 0,4 procent av vid var tidpunkt utnyttjad del, för övriga borgensåtaganden fastställs borgensavgiften i varje enskilt fall,
13. taxor fastställs och börjar gälla från 1 januari 2017: *Den av regeringen föreslagna och av riksdagen beslutade höjningen av högkostnadsskyddet för avgifter inom hemtjänst och vård- och omsorgsboende samt för boendeavgift i vård- och omsorgsboende, implementeras i Tyresö. Följande avgifter fastställs och indexeras årligen: a) Omvårdnad dygnet runt i eget boende: 1 991 kr/månad, b) Omvårdnads- och serviceinsatser i vård- och omsorgsboende: 1 991 kr/månad, c) Korttidsvistelse: 66 kr/dag d)Boendeavgift i vård- och omsorgsboende: 2 000 kr/månad. *Reviderad taxa för Tyresö kommuns allmänna vatten- och avloppsanläggning, *Reviderad taxa för renhållningsavgifter, *Kultur- och fritidsnämndens taxor för lokalhyror och anläggningar samt evenemangstaxan justeras med det årliga prisindexet för kommunal verksamhet som räknas fram av Sveriges kommuner och landsting, *Kulturskolans avgifter justeras med prisindex för kommunal verksamhet och justeras årligen med start 1 januari 2017 och därefter årligen den 1 juli med start den 1 juli 2018. * Taxa införs för uthyrning av skollokaler för övernattnig. Taxan

justeras årligen med prisindex för kommunal verksamhet, *omräknat till Miljöpartiets förslag*

14. fastställa revisorernas budget för 2017 enligt belopp till 1,6 miljoner kronor samt,
15. *fastställa Miljöpartiets förslag om en utredning av en social investeringsfond,*
16. *fastställa att Tyresö kommun påbörjar arbetet för en jämställdhetsbudget år 2017,*
17. *i övrigt godkänna Miljöpartiets förslag till Kommunplan för 2015-2018.*

2. En budget för barn, unga, miljö och klimat

Kärlek, natur, gemenskap, trygghet, framtidstro och andra sociala och kulturella värden är förutsättningar för människors välbefinnande. Mycket kan påverkas, även här i Tyresö – och förutsättningarna är i många avseenden är goda här. Miljöpartiet ser till helheten och det ömsesidiga samspelet och beroendet mellan oss människor, samhället och naturen. Omtanke om barn, unga vuxna och äldre är både mänskligt och ekonomiskt lönsamt. Ett rikt natur- och kulturliv ger livskvalitet, medan minskad miljö- och klimatpåverkan är avgörande för vår och kommande generationers framtid. Tillsammans kan vi göra skillnad.

Vår politik strävar mot att fördela resurserna så att nu levande och framtida Tyresöborna och andra människors välbefinnande säkerställs. Vi sätter jämställdhet och jämlikhet högt, och vi vill utveckla demokratin och öka delaktigheten i Tyresö. Med förebyggande insatser och satsningar på barn, unga och äldre, kommunens anställda, arbetslösa och dem som hamnat utanför trygghetssystemen, får vi både ett mänskligare och ett mer välmående samhälle, vilket dessutom blir ekonomiskt hållbart på kort och lång sikt.

Omsorgen om barn, ungdomar och äldre är skälet till att Miljöpartiet också i år föreslår en skattechöjning på 30 öre, vilket innebär ett tillskott på ca 34,4 miljoner kr (mkr). Vi gillar inte skattechöjningar, men bryr oss mer om våra barn, ungdomar och äldre, samt om andra som behöver samhällets stöd. Vi värnar både välfärd och kommunens anställda. Att stärka ekonomin är nödvändigt för att klara löneuppräknings- och satsningar inom skolan och omsorg, samt komma tillrätta med en del av de brister som alliansstyret resulterat i, även om det mer handlar om bristande ledarskap än ekonomi. För att vända trenden med det ökande utanförskapet föreslår vi att förvaltningen ska utreda inrättandet av en social investeringsfond.

Åratal av alliansstyret i Tyresö, i Stockholms läns landsting och på nationell nivå har dränerat den gemensamma ekonomin, vilken blivit alltmer ansträngd och som fått negativa konsekvenser för många barn, ungdomar och äldre. Nu har Sverige en regering som istället för stora skattesänkningar prioriterar miljö och klimat, och som satsar på förskola, skola och äldreomsorg. Nu finns vissa möjligheter att åstadkomma viktiga välfärdsförbättringar de närmaste åren, då majoriteten i Sveriges riksdag består av Alliansen och SD.

Tyresö kommuns höga investeringstakt och med den en växande skuldsättning, går stick i stäv med kommunens mål om ekonomisk hållbarhet. Kommunens personal har hög sjukfrånvaro - kvinnor har högre sjukfrånvaro än män och allra högst är den på social-, och barn- och utbildningsförvaltningarna. Besparingar och avskedanden för att klara budgeten har nått vägs ände. Det är för få lärare och andra stödjande vuxna i skolan och förskolan, för lite personal på fritids, och för lite satsas på förebyggande och socialt arbete. Tidigare avgiftshöjningar på det sociala området - för fritidsklubbar, inom äldreomsorgen och för funktionsnedsatta - har lett till en ekonomisk omfördelning från ekonomiskt svaga till de redan välbeställda, vilket lett till ökat utanförskap med ökande samhällsliga kostnader som följd.

Miljöpartiet ifrågasätter synen på människan som enkom en ekonomisk varelse. Vi är också sociala, kulturella och biologiska individer. Eftersom vi medborgare är elever, patienter, klienter, resenärer, brukare med mera ska vi bemötas därefter. Därför ska inte heller de offentligt finansierade verksamheterna likställas med en marknad/torghandel.

Vi har på senare år konstaterat att Alliansen tagit till sig alltför många frågor som vi i miljöpartiet drivit. Ibland har det tagit onödigt lång tid, vilket lett till onödigt miljö- och klimatbelastning, samt negativ hälsopåverkan. Men vi slår oss inte till ro. Det måste bli mer verkstad och mindre prat. Dessutom krävs högre ambitioner i det som görs och väsentligt fler nya lokala, klimat- och miljöinitiativ.

Det är angeläget att värna och tillvarata bostadsnära grönområden och den gröna kilen som förbinder Tyresö med Haninge, Nacka och Stockholm. De svaga sambanden i den gröna kilen måste stärkas, för de är avgörande för att djur och växtliv ska kunna ta sig mellan grönområdena. De har också stor betydelse för den biologiska mångfalden. Vi har ett arv att förvalta och det ska vi göra. I frågor som dessa väger enskilda intressen därför lättare än allmänintresset.

Miljöpartiet ser med oro på framtiden, men också med lösningsinriktad tillförsikt. Klimatförändringarna angår oss alla och är livsavgörande, där får inte partipolitik och maktpolitiskt spel stå emellan. Konkreta handlingar och ambitionshöjningar i beslut där det går att påverka är nödvändigt. Effekterna av koldioxidutsläpp, överkonsumtion och utrotande av andra arter har blivit allt mer kännbart. Miljöpartiet ser problemen och försöker lösa dem. Stoppa huvudet i sanden-taktik och säga att andra får ta ansvar, ligger inte för oss. Det är vi som här och nu måste ta ansvar, i synnerhet vi som har byggt vårt välstånd på fossil energi och som också kommer att drabbas minst av klimatförändringarna, åtminstone initialt.

Miljöpartiet har ett långsiktigt perspektiv. Vi är övertygade om att våra satsningar och vår politik kommer att leda till ett trivsammare Tyresö – med lyckligare barn, ungdomar, äldre och bättre hushållning med resurser – mänskliga, naturens och de finansiella.

Miljöpartiet gör skillnad!

Marie Åkesdotter och Peter Bylund
Gruppledare och språkrör Miljöpartiet de gröna Tyresö

3. Miljöpartiets vision för Tyresö kommun 2030

Tyresö – en grönskande kommun med människan i centrum

Gröna sköna Tyresö med naturen in på knuten. Gröna sköna Tyresö, där barn och ungdomar växer upp i en lugn, men kreativ och stimulerande miljö. Tyresö vimlar av mötesplatser, både inom- och utomhus. Vårt kultur- och föreningsliv sjuder.

Förebyggande är ett ledord i Tyresö och ett kraftfullt verktyg mot ohälsa, droger och utanförskap. Tyresö är ett föredöme när det gäller omsorgen om unga, gamla, funktionsnedsatta och människor som behöver samhällets stöd.

Tyresö har under åren fokuserat på skola och utbildning, vilket gett alla barn och ungdomar goda förutsättningar till ett bra arbetsliv och ett lyckligt liv i stort. I Tyresö finns möjligheter till livslångt lärande, med omskolningsmöjligheter och vidareutveckling i livets olika skeden. Efter att Alliansen lagt ner de teoretiska programmen 2016 togs nya initiativ för att kunna försäkra Tyresös unga också högskoleförberedande gymnasium efter valet 2018, då en ny majoritet med Miljöpartiet tillträdde. Miljön är gynnsam för människor, sysselsättning och ekonomi. Tyresö kommun är en föredömlig arbetsgivare för alla anställda, vilket också är till gagn för medborgarna.

Tyresö är en tillgänglig och ansvarstagande kommun med en långsiktigt hållbar ekonomi, där välståndet inte baseras på lånade pengar. Genom klok upphandling kan mindre företag konkurrera om uppdragen och leverera varor och tjänster för Tyresö kommuns räkning. Sociala aspekter och miljöhänsyn är implementerat i upphandlingsprocessen, liksom kvalitetssäkring och uppföljning.

Antalet arbetsplatser i Tyresö har under åren blivit fler, bland annat genom effektivare markanvändning, ett diversifierat näringsliv och flera utvecklade företagsbyar. Miljö- och klimatsmarta företag är väl etablerade. Kommunens samverkan, egna satsningar och lokala upphandlingar har skapat jobbmöjligheter för ungdomar och för dem som anses stå långt ifrån arbetsmarknaden. Sociala företag har stöttats och integrerats i Tyresö.

Tyresös fastigheter och bostäder är energieffektiva och håller hög miljöstandard – oavsett boendeform. Solenergi (solel och solvärme) ger ett betydande bidrag till fastigheternas energianvändning. Bostadsbrist och hemlöshet är ett minne blott. En genomtänkt stadsplanering har gett bilfria centrum och en kommun för människan, där kollektivtrafiken och cykeln är de vanligaste lokala fortskaffningsmedlen. Tvärförbindelserna är goda och resandet till andra kommuner sker i första hand med kollektivtrafik. Service finns där människor bor och verkar.

Tyresö har medverkat till att inrätta en marin nationalpark i Östersjöns skärgård och att havets vattenkvalitet kontinuerligt förbättrats. Tyresös klimatbelastning och negativa miljöpåverkan har sjunkit radikalt och fortsätter kontinuerligt att minska. Tyresö har lyckats med kombinationen av bostadsbyggande, utan att knäpa på värdefulla bostadsnära grönområden och de svaga sambanden i den gröna kilen som är så viktig för folkhälsan och den biologiska mångfalden i regionen. Tyresö kan också numera stolt kalla sig en Fairtrade City.

Tyresö har en grön ordförande i kommunstyrelsen sedan några val. Flera demokrati-reformer har genomförts, vilket gett ökad delaktighet och bidragit till en vital politisk debatt. Fler ungdomar har engagerat sig i utvecklingen av Tyresö, sin skola, fritidsgård, bostadsområde, kultur och idrottsverksamhet. Tyresö är ett varmt och vänligt samhälle.

4. Långsiktigt hållbar utveckling – på allvar!

Att hålla sig inom ekologins ramar

Det övergripande målet för planering, budget och beslut inom all kommunal verksamhet ska bidra till långsiktigt hållbar utveckling. Det kräver fokus på ekologisk hållbarhet och prioritering av mänskligt välbefinnande, framför ensidighet som ”ekonomiskt tillväxt”. Ekonomi är hushållning med resurser och det vi allra mest måste hushålla med är vårt naturkapital. För parallellt med den förhärskande strävan mot ”ökad tillväxt” (högre BNP), överutnyttjas och utarmas våra ekosystem. Att fiska ut hav och skövla skogar ger kortsiktiga finansiella vinster, men ingen reell tillväxt. Tvärtom!

År 2015 inföll Earth Overshoot Day (ekologiska skuldens dag) 13 augusti (tidigare än någonsin). På 8 månader användes ekosystemtjänster som det tar jordklotet 12 månader att skapa, samtidigt som avfallsmängderna ständigt ökar. Koldioxidutsläppen står för drygt hälften av det ekologiska fotavtrycket. 1986 överskreds gränsen för vad jorden tål för första gången. Allteftersom de ekologiska systemen stressas, ser vi allt fler ekologiska kollapsar och Earth Overshoot Day kommer allt närmare årets början – 1986: 31 dec, 1995: 21 nov, 2005: 20 okt och 2015: 13 aug.

Effekter av klimatförändringar är konsekvenser av vårt ohållbara levnadssätt. FNs klimatpanel (IPCC) mål om att undvika att jordens dygnstemperatur stiger mer än 2 grader Celcius, utgår ifrån att effekterna därefter bedöms bli för ohanterliga. Vid 4 graders temperaturökning kommer delar av planeten att bli obeboeliga under den varma årstiden. Dessutom kommer hundratals miljoner människor vid kustområden att drabbas av översvämningar och stormfloder. Klimateffekterna märks redan och mest i fattiga delar av världen, där människor som förorsakat minst växthusgasutsläpp bor. Känsliga ekosystem, utrotningshotade växter och djur, arter som inte hinner anpassa sig och områden som redan är kraftigt påverkade av utsläpp eller skövling, är mest sårbara .

2014 presenterade FN:s klimatpanel, IPCC, sin hittills mest omfattande analys av kunskapen om klimateffekter och klimatanpassning. I rapporten konstateras att den pågående klimatförändringen innebär betydande risker för bland annat global livsmedelsförsörjning och för ekonomisk utveckling. IPCC betonar att vi både måste bromsa utsläppen och anpassa samhället för att minska sårbarheten. Ju snabbare detta sker, desto lägre är riskerna för allvarliga klimateffekter. Prognoser pekar dock mot de värsta scenarierna, motsvarande en temperaturökning på över 4 grader år 2100. Utsläppen accelererar snarare än planar ut och forskare menar att det är väldigt bråttom att vända utvecklingen - att vi har högst fyra-fem år på oss.

12 december 2015 träffade världens länder ett avtal på FNs klimatmöte i Paris. Varje land har nu åtagit sig att bidra till att den globala uppvärmningen ska bli mindre än 2°C, samt att verka för att temperaturen begränsas till 1,5°C. Världens länder ska se över sina löften vart femte år och försöka minska utsläppen av växthusgaser ytterligare. Dessutom ska världens rika länder från år 2020 bidra med 100 miljarder dollar årligen, detta för att minska skadorna från det varmare klimatet hos fattigare länder.

I september 2015 höll Förenta Nationerna (FN) sitt stora toppmöte om Globalt hållbara utvecklingsmål i New York. De deltagande ledarna antog 17 Globala mål, en plan för att minska fattigdom och utsatthet, öka jämlikheten, stärka tillväxten och samtidigt skydda klimatet. Om arbetet med de Globala målen ska bli framgångsrikt, förutsätter det att alla deltar, även Tyresö kommun och tyresöborna.

Jämställd kommun med välmående människor

Med jämställdhetsbudgetering analyseras budgeten utifrån de konsekvenser som fördelningen av skattemedel får för kvinnor respektive män. Jämställdhetsintegrering ger också svar på hur vi ska arbeta för att uppnå jämställdhet, vilken strategi som ska användas. Hänsyn till jämställdhet ska tas när åtgärder som påverkar människor planeras, genomförs och utvärderas. Insatserna kan innebära att normer ifrågasätts och att resurser omfördelas. Kvinnor och män ska ha samma möjlighet att besluta över sina egna liv och tillsammans forma samhället. Alla ska tillvaratas.

Tyresö kommun har goda möjligheter att främja både psykisk och fysisk hälsa hos tyresöborna och hos kommunens anställda. Detta är också betydelsefullt, då antalet äldre i kommunen förväntas fortsätta öka de kommande åren. Hälsöfrämjande och förebyggande insatser lönar sig – vid olycksfallsprevention belastas kommunerna, medan landstinget hämtar hem vinsterna. Vid rehabiliteringsinsatser bär landstingen kostnaderna medan kommuner, arbetsgivare med flera minskar kostnaderna. Hälsövinsterna som ökad livskvalitet och förbättrad privatekonomi tillfaller individen.

Naturens stärkande och läkande kraft, både förebygger och hjälper människor att återfå sin hälsa, funktionsförmåga och livskvalitet – ofta utan läkemedel och biverkningar. Bostadsnära grönytor och rekreationsmöjligheter är oerhört viktigt för folkhälsan. Att umgås med djur inom äldreomsorgen är hälsofrämjande och beprövat. Samma koncept kan användas för ensamkommande barn och flyktingar, där språk- och kulturbarriärer lättare övervinns, samt av vårdhundar för habilitering av funktionsskillnader.

Varje människa har behov av att bli sedd och bli bekräftad. När föräldrar och samhälle misslyckas med uppgiften och ansvaret, ökar risken för in- och utåtagerande beteenden. Tidiga insatser är nödvändigt – för att stötta familjer och fånga upp barn med problem (egna eller i familjen) i förskolan, skolan, gymnasiet, fritidshemmen och fritidsgårdarna. Socialtjänsten och skolhälsovården ska ha tillräckliga resurser, så att familjer, barn- och ungdomar får det stöd de har rätt till. Förskolegrupper och klasser ska inte vara större än att alla barn och ungdomar blir sedda och får de nödvändiga kunskaper som de också har rätt till. Inget barn ska lämnas i sticket om de utsätts för mobbning eller behandlas illa. Varje enskild skola har huvudansvaret men den centrala förvaltningen måste stötta de lokala insatserna så att skolorna klarar att leva upp till lagen.

Avgifter och kostnadsfördelning

Avgifter har olika betydelser inom olika delar av den kommunala verksamheten. Verksamheter som sophämtning och bygglov bör i så stor utsträckning som möjligt finansieras av avgifter. Avgifter i sociala verksamheter såsom äldreomsorg och kultur- och fritidsverksamhet, kan ses som ett sätt att motverka överkonsumtion. Avgifters betydelse vid sådana verksamheter bör vara liten och skatten den huvudsakliga finansieringen. Avgifter ska inte stänga ute individer och hushåll med svag ekonomi.

Miljöpartiet säger inte nej till alla taxehöjningar men försöker bedöma varje taxehöjning ur ett socialt, ekologiskt och ekonomiskt perspektiv. Vi har därför sagt nej till höjningar av avgifter till fritidsklubbar, kulturskolan, familjerådgivning, äldreomsorgstaxa, avgift på hjälpmedel mm. Vi vill ha högre självfinansieringsgrad när det gäller plan- och bygglovtaxor och har sagt ja till höjda parkeringsavgifter, hyra av kommunens lokaler för vuxna, vatten- och avloppsavgifter (VA) på grund av ökade kostnader. Dock har vi tidigare opponerat oss då alla i VA-kollektivet fick vara med och betala stora delar av enskilda hushålls VA-anslutningsavgifter på Östra Tyresö.

Konkurrens, upphandling, kvalitet, insyn och kontroll

Den offentliga sektorn ska vara ett föredöme vid upphandling för hållbar utveckling. En vanlig missuppfattning är att kommuner alltid måste välja lägsta pris. Tyresö kommun är en relativt stor upphandlare och genom att ställa adekvata krav kring kvalitet, sociala och etiska frågor, djurskydd, hälsa, miljö och klimat, ska kommunen driva på utvecklingen mot hållbar produktion, hållbara produkter och tjänster, oavsett var produktionen sker i världen. Kraven ska följa EG-rättsliga icke-diskriminerande principer. Skattepengar ska inte användas så att människor i fattigare länder utnyttjas. Att köpa Fairtrade-märkta varor till kommunens verksamheter är ett bra sätt att visa global solidaritet. Krav på energi-effektivitet, transporter och material, ska ställas utifrån klimatkrav och livscykelanalys.

Många olika huvudmän – som ofta likställs med valfrihet – kräver både flexibilitet och överkapacitet i kommunens organisation. Detta gäller såväl lokaler som personal och verksamheter, vilket också påverkar hushållningen med resurser. Alla som arbetar för Tyresö kommun – oavsett inom eller utanför kommunen – ska göra det på rimliga villkor och inte riskera hälsan eller att bli dåligt behandlad. Invånarna har också rätt till insyn och kunna jämföra verksamheter. Beslut om konkurrensutsättning av kommunens verksamheter ska grundas på saklighet och utifrån konsekvensanalyser. Inte på ideologi – såsom Moderaterna i Tyresö nu driver på för att privatisera all kommunal verksamhet.

Konkurrensutsättning innebär ofta att priserna pressas på kommunala tjänster och att besparingarna betalas av dem som utför arbetet, genom lägre lön och sämre arbetsvillkor. Priset betalas också av medborgarna – som kan få sämre insyn och försämrade bemanning och verksamhet. Den kommunala verksamheten påverkas dessutom med ökad administration, större kontrollapparat och krav på snabba omställningar.

Att riskkapitalbolag ofta inte skattar i Sverige utan tar vinster till skatteparadis är också bekymmersamt. Beklagligt är de förlorade gemensamma tillgångarna, exempelvis Alliansens utförsäljningar av tre förskolor för 145 000 kr som några år senare delar ut ca 1,5 miljoner kronor i vinst om året till köparen. Detta förhållningssätt anser vi inte är förenat med en ansvarsfull och långsiktigt hållbar ekonomi.

Senaste exemplet på misshushållning och gynnande av enskilda kommuninvånare, är Alliansens beslut om Tyresö Bostäders (kommunens bolag) utförsäljning av 58 hyresrätter i Krusboda och dessförinnan 152 hyresrätter i Diamantgången, där beståndet såldes långt under marknadspris. Att sälja ut hyresrätter med låg hyra för att sedan bygga nya hyresrätter med hög hyra gagnar vare sig hyresgäster i Tyresö Bostäder eller de som står i kö för att få en bostad.

En anställd, konsult eller förtroendevald som misstänker oegentligheter inom någon av Tyresö kommuns verksamheter, ska enkelt kunna berätta det för överordnade och/eller de kontrollorgan som finns inom och utanför kommunen. Därför har vi också föreslagit en whisselblower-funktion som avslagits av Alliansen. Yttrandefrihet och meddelarfrihet ska gälla all verksamhet, utan risk för förföljelse. Detta blir än mer viktigt i och med kommunens varumärkesprofilering, där medarbetare kan känna krav på att ”marknadsföra” kommunen. Det kan också vara problematiskt att mäta kvalitet i ”nöjdhet” i verksamheterna, då personal, elever, föräldrar, brukare och anhöriga kan känna att de är i beroendeställning till kommunen. Det bör därför tas fram andra mått för kvalitet.

Utmaningar

Ekonomisk hållbarhet

Många år av alliansstyre i Tyresö och landstinget samt nationellt, har lett till en allt mer prövad ekonomi i det offentliga. Bland annat genomförde alliansregeringen reformer som gav ökade kostnader för kommunerna. Nu ingår miljöpartiet i regeringen, vilket innebär en annan fördelningspolitik – bättre förutsättningar för välfärden i kommuner och landsting, samt för personer med låga inkomster, arbetslösa, ensamstående med flera. Men den rödgröna regeringen har ett begränsat handlingsutrymme då majoriteten i Sveriges riksdag består av Alliansen och Sverigedemokraterna.

Vi måste hålla budget och vi måste utveckla strategier för långsiktig balans i ekonomin. Den rödgröna regeringen har riktat 10 miljarder kronor som särskilda statliga pengar till kommunerna för att värna välfärden och särskilt värna de kommuner som växt snabbt genom mottagande av nyanlända i Sverige. Tyresö kommer att för 2017 motta 17 miljoner kronor av dessa miljarder, pengar som vi ska användas i verksamheterna.

Under 2017 tillskjuter den rödgröna regeringen också extra medel för att stärka förskola och skola. Dessa medel kommer i form av lågstadielyft, lärarlönelyft, skolgårdssatsning och särskilda satsningar för mindre grupper i förskolan. Kommunerna får under hela denna budgetperiod även ett välkommet extra resurstillskott, för att klara en växande befolkning och de nyanlända, och för att kunna ge alla barn och unga en bra start i livet. Tyresö har för 2017 tilldelats ytterligare ett antal miljoner kronor av dessa satsningar.

Tyresöalliansens inte alltid genomtänkta investeringar, med efterföljande ökande lån, går stick i stäv med våra mål om ekonomisk hållbarhet, de mål som vi gemensamt fattat beslut om. Trots att Tyresö kommun de senaste åren haft mycket goda förutsättningar, genom engångsintäkter, såsom markförsäljning och återbetalning av försäkringspengar, har de ekonomiska målen inte klarats. Tyresöalliansens ”affärer” har minskat kommunens lånebehov initialt, då man låtit privata aktörer bygga badhus och äldreboende. Samtidigt har den bundit upp kommunen i långa eller mycket långa arrendeavtal och dessutom avyttrat kommunal mark till extern aktör (äldreboendet) som efter avtalsperioden inte kan garantera att Tyresöbor får plats i boendet.

Ca 25 000 personer står i Tyresö Bostäders bostadskö. Det planeras och byggs ett stort antal bostäder i kommunen, men fortfarande för få hyresrätter. Tyresös ungdomar har svårt att hitta en bostad, liksom de som vill flytta till Tyresö, de som nu inte har möjlighet att köpa sig en bostad. Stockholms Handelskammare har varnat för att ekonomin hotas av bostadsbristen. En stor del av problemet är det underskott på hyresrätter, vilket gör att bland annat ungdomar och flyktingar har svårt att etablera sig. Miljöpartiet ställer inte grupper mot varandra, utan vill också bygga för dem som önskar bo kollektivt.

Situationen på socialförvaltningen har blivit katastrofal. Underskottet för 2016 beräknas till 17 miljoner kronor. Personalomsättningen, med förvaltningschef och chefer har eskalerat ytterligare, vilket både drabbar de som arbetar kvar i verksamheten och de människor som är i kontakt med förvaltningen. Beräkningar visar att en nyrekrytering av en socialsekreterare innebär en merkostnad på över 300 000 kronor. Personalens förutsättningar måste förbättras så att resursdräneringen stoppas. Det är för lite personal i förskolan, skolan, och på fritidshemmen, och det satsas för lite på det stödjande sociala arbetet och på de ideella sociala organisationerna.

Under åren har flera tjänster inom socialtjänsten vakanshållits, bland annat inom missbruksenheten och individ- och familjeomsorgen, trots ökat missbruk och psykisk ohälsa (i synnerhet bland unga). Detta kan inte vara bra på kort sikt, än mindre på lång, då kostnaderna sannolikt kommer att mångfaldigas. Allt fler barn och ungdomar är i behov av samhällets stöd och resurser. Anmälningarna av barn som far illa i hemmen ökar ständigt, liksom kostnaderna för dygnsplaceringar och missbruksvård. Organisationsförändringarna i verksamheten med beställar- och utförarorganisation, kräver antagligen ytterligare resurser.

Under förra mandatperioden och under 2016 har kommunen för ett mycket stort antal barn inte levt upp till lagens krav på utredning för att klara upp deras situation, Alliansen kan inte heller garantera att dessa problem kommer att lösas under 2017. Helt oacceptabelt! Kostnaderna för ungdomar (upp till 20 år) som dygnplacerats i familje-, jour- och HVB-är fortsatt hög. För att inte kostnaderna ska fortsätta öka år efter år krävs tidiga insatser. Vi måste bryta den negativa trenden! Stöd ska sättas in tidigt, ju längre vi väntar, desto högre blir både de mänskliga och samhällsliga kostnaderna.

Eftersläpning av underhåll och renoveringar på skolor och äldreboenden, har visat sig på flera håll de senaste åren, då elever och äldre drabbats. I maj 2016 fick de boende på avdelningen Vitsippan på Björkbackens äldreboende veta att de måste flytta, på grund av bristande underhåll av lokalerna. Det är inget att säga om, men med rimlig framförhållning borde kommunen ha löst situationen på ett bättre sätt och minimerat oron hos de boende och deras anhöriga.

Tyresö kommun har en pensionsskuld som ligger utanför balans- och resultaträkningen. Det handlar om pensionsåtaganden gentemot kommunens anställda som intjänats före 1998. År 2015 ligger det åtagandet på 845 miljoner kronor (mkr). För att klara den kostnadsökning krävs en långsiktig plan. Annars riskerar pensionerna att tränga ut annan kommunal verksamhet. Det går inte att blunda och skjuta problemet på framtiden, ansvaret måste tas här och nu. Förr var det ovanligt att kommuner avsatte pengar för att klara framtida pensionsutbetalningar. Dessa utbetalningar hanterades löpande efter hand som de dök upp. Det innebär att kostnaderna för pensionerna sköts över till kommande generationer.

Istället för att belåna ytterligare är det viktigt att engångsintäkterna (markförsäljningar och annat) användas för investeringar och för att stärka kommunens finansiella ställning och soliditet. Detta måste hanteras bättre. Tyresö kommun står inför mycket stora investeringsbehov de kommande åren. Alliansens investeringsprogram för perioden 2017-2020 uppgår till 2 044 miljoner kronor. Några av de större investeringsprojekten är; utveckling av Norra Tyresö centrum, ny ishall i anslutning till Tyresövallen, byggnation av gator, vatten och avlopp i östra Tyresö, Solberga och Raksta med flera områden, ny skola och förskola i Trollbäcken, utveckling av Alby fritidsområde, bostäder för personer med funktionsnedsättning.

Låneskulden per invånare beräknas öka från 15 000 kronor per invånare 2016 till 34 000 kronor per invånare 2020 om investeringsprogrammet lånefinansieras. Med ökade investeringar följer också ökade kostnader för räntor och drift. Miljöpartiets hållning är att vi måste prioritera hårdare, minska investeringarna och därigenom också begränsa upplåningen.

Social hållbarhet

Ett sätt att motverka segregation och öka sammanhållningen är att kommunen planerar för att det inom varje bostadsområde finns blandade upplåtelseformer – hyresrätter, bostadsrätter och eget boende i radhus och villor. Under senare år har Alliansen minskat denna bostadsintegration genom utförsäljning av hyresrätter i Diamantgången och Krusboda och då satsningen på hyresrätter varit för låg. Kollektivt boende ska också erbjudas, och ska vara ett uttalat mål i översiktsplanen för 2035.

Utanförskap är inte oundvikligt, utan går oftast att förebygga med tidiga insatser. Att inte agera i tid är ett stort slöseri med mänskliga och samhällsliga resurser. Kostnaderna för ett barn som hamnar snett är alltför stora. Skandialivs ”Utanförskapets pris” visar på konsekvenserna av att inte ge varje barn de förutsättningar och verktyg som de behöver för att kunna skapa sig ett liv med mening och egen försörjning.

Varje år börjar runt 660 sexåringar grundskolan i Tyresö. Enligt Skandialiv riskerar 85 av dessa barn att hamna utanför samhället som vuxna, det vill säga om vi inte agerar för att undvika detta. Beräkningar visar att utanförskapet (de 85 individer) kostar kommunen hundratals miljoner kronor. Därutöver får landstinget, försäkringskassan, arbetsförmedlingen, rättsväsendet kostnader på uppemot dubbelt så mycket, vilket också drabbar skattebetalarna. Totalt kostar det samhället 1 246 miljoner kronor.¹ Tillkommer gör också bortfallet av skatteintäkter genom produktionsbortfallet. För Miljöpartiet är det oförsvarligt att inte stoppa detta utanförskap genom mer förebyggande insatser.

En majoritet av de svenska hushållen har fått bättre ekonomi de senaste åren, men skillnaderna mellan hushållens ekonomi har ökat. Klyftorna har vuxit och skillnaderna mellan kvinnors och mäns ekonomiska förutsättningar har också ökat. Detta påverkar även barnens situation. För många barn i Tyresö lever i ekonomisk utsatthet, kanske upp till 2-3 barn i varje klass. Det är barn i hushåll med låg inkomst och/eller försörjningsstöd, ofta med ensamstående föräldrar (oftast mödrar). Pengar saknas till idrottskläder, mobil, dator, internetuppkoppling, samt pengar till utflykter och aktiviteter till föreningslivet. Ekonomisk utsatthet kan vara svårt för barn i en relativt rik kommun som Tyresö, där man inte kan leva upp till klädesnormer, semestrar och aktiviteter. Utan dator är det problematiskt med skolarbetet och att koppla upp sig mot kommunens skolportal.

Här är några fakta från Rädda Barnens rapport, ”Ung röst Tyresö 2014”, där tyresöbarn svarat hur de upplever sin situation. Resultatet visar att 93 % är stressade över skolarbetet, 19 % av tjejerna har haft ätstörningar under året, 24 % har under året känt sig mobbade eller kränkta, 43 % har under året blivit ombedda av personal på skolan att ta med pengar till aktiviteter, 8 % har inte deltagit i en fritidsaktivitet under året för att det kostat pengar, 14 % har under året oroat sig över att familjens pengar inte ska räcka, 6 % känner sig inte alltid trygga hemma, 5 % har under året oroat sig för att bli vräkta.

Tyresö kommuns anställdas sjukfrånvaro ökar och är dubbelt så hög, mot målet om 4 %. Högst sjukfrånvaro har social- och barn- och utbildningsförvaltningen, verksamheter med högst belastning och där övervägande delen är kvinnor. Detta är både ojämnt och ohållbart. Enkäter har visat att personalens förtroende har sviktat för kommunledningen och att upplevelsen av möjlighet till påverkan i sitt eget arbete är för liten.

¹ <http://utanforskapetspris.se/> (20160527)

Individ- och familjeomsorgen har brottats med stora problem att utreda barn och unga som far illa. I slutet av 2013 meddelade socialtjänsten att de inte klarade myndighetsuppdraget, utan lade tillbaka ansvaret det på politikerna. Över 20 individuella fall av barnmisshandel, missbruk – eget och inom familjen, psykosocial ohälsa kunde inte tas om hand och utredas. Mer än 50 fall hade tagit för lång tid att utreda och slutföras inom den lagstadgade tiden på fyra månader, på grund av den alltför höga arbetsbelastningen. I januari 2015 var det färdigt igen. Då upprättade cheferna en rapport enligt lex Sarah. Skälet var att de inte längre klarade att utreda de barn och unga som far illa inom den lagstadgade tiden.

Kommundirektörens rapporterade i mars 2015; ”Sedan i november har läget förvärrats inom IFO barn och familj, personal har slutat och sjukskrivit sig delvis på grund av arbetsmiljöskäl. Ny lagstiftning 2014 har medfört ett större uppdrag för Barn och familj vad gäller utredningsskyldigheten. Detta sammantaget gör att förvaltningen nu utreder konsekvenserna av detta och de utökade behov detta medför.”

Nu kommer nya skröksiffror för april 2016. 287 barn har inte någon handläggare, varav hälften bedömts som föremål för utredning. Nästan 100 av dessa var ensamkommande, trots att Tyresö inte har tagit emot några under 2016. 34 av de ensamkommande hade pågående insatser och de andra 62 måste utredas. Av de övriga behövde 83 utredas och e andra har åtgärder, men ingen handläggare. Det är en extremt allvarlig situation på barn- och ungdomsenheten. Rättssäkerheten kan inte garanteras. Inte heller får barn och unga får det skydd och de stödjande insatser som behövs. Omedelbara och kraftfulla åtgärder behöver vidtas, får vi i dagarna rapporterat.

Alliansen har skurit ner i det förebyggande arbetet, liksom på insatssidan för lättare och tidiga insatser. Detta innebär att det ofta har gått väldigt långt innan människor får stöd och hjälp. Det är oekonomiskt för kommunen och omänskligt för den som behöver stöd. Alliansen har under många år grovt underfinansierat verksamheten. Organisationen har slimmats, personal har slutat och gått till andra kommuner där de både haft bättre arbetsmiljö och fått bättre betalt. Som nödlösning har konsulter satts in, vilket blivit avsevärt dyrare, där både kontinuitet och kvalitet blivit lidande. Givetvis ineffektivt och sämre för tyresöborna.

Det behövs fler tjänster för utredning av barn och unga, för att kvalitetssäkra verksamheten och för att få en långsiktighet. Socialsekreterarna måste kunna arbeta under rimliga förhållanden, dels för att hinna med sitt arbete och dels för att inte riskera att fatta felaktiga beslut eller göra missbedömningar. Lönerna för socialsekreterare måste höjas för att Tyresö kommun ska vara en arbetsgivare som tar jämställdhet på allvar. Tyresö kommun behöver också stödja och ta hjälp av sociala och ideella föreningar, så att deras verksamhet används till fullo.

Fortfarande berättas om brister på äldreboenden i landet och i Tyresö. Frågan blir ännu viktigare när omsorgsboendena blir allt mer vårdtyngda och får fler boende. Miljöpartiet deltog i folkomröstningskampanjen 2012 för att stoppa alliansens försämringar inom äldreomsorgen och för funktionsnedsatta. Trots en överväldigande majoritet följde alliansen inte folkomröstningens vilja, med hänvisning att för få röstade. För oss är det viktigt att trygghetslarm är kostnadsfritt. Det är en säkerhet- och trygghetsfråga som inte ska vara avhängigt individens ekonomi.

Kunskap och bildning

Efter många år av alliansstyre på nationell nivå och i Tyresö finns också stora utmaningar på skolans område. Tyvärr väljer allt fler lärare att lämna yrket och för få väljer lärarutbildningarna. Länsstyrelsen har beräknat att 15-16 000 lärare kommer att saknas år 2020 i Stockholmsregionen. Läraryrkets status måste höjas och lärarna måste få ägna tiden åt den pedagogiska verksamheten, inte åt administration.

Det ska inte finnas bra och dåliga skolor – alla skolor ska vara bra. Vi ser allvarligt på variationerna i kunskapsresultat mellan rektorsområden och mellan pojkar och flickor. Skolan ska ge alla barn goda förutsättningar till en bra start i livet. Det är helt oacceptabelt att barn lämnar grundskolan utan att ha blivit godkända i grundläggande ämnen. Den socioekonomiska ersättningen ska kompensera för att uppnå likvärdighet, men vi konstaterar att den inte gör det i Tyresö. När Alliansen införde hyreskostnadssystemet innebar det att nybyggda skolor fick högre hyra och blev tvungna att skära ner på personal, vilket extra hårt drabbat de barn med sämre studieförutsättningar.

Många skolor i Tyresö är från 60- och 70-talet och har stora upprustningsbehov. Invånarantalet växer stadigt vilket leder till behov av fler förskole- och skolplatser. Det behövs ett större grepp kring lokalplanering och skolors utformning i Tyresö, på kort och lång sikt. Miljöpartiet är i grunden positiv till små skolor, särskilt för elever i lägre årskurser. Närhet till skolan är viktigt, vilket lättare uppnås med fler och mindre skolor. Samtidigt finns fördelar med större skolor, då segregation motverkas och det ger större flexibilitet i verksamheten. Ekonomiska skäl kan också tala för större skolor. I varje kommande skolbeslut ska varje områdes specifika förutsättningar bedömas. Därefter ska de parametrar som nämnts ovan vägas in, innan förslag om en ny skola och dess storlek eller om det går att rusta upp en befintlig skola. När skolor rustas upp eller då nya skolor byggs ska höga miljö- och energikrav ställas.

Gymnasieskolan har genomgått stora förändringar som ställt höga krav på organisation och personal. I Stockholms län finns ett stort överskott på gymnasieplatser och Tyresö gymnasium har inte lyckats i konkurrensen gällande den högskoleförberedande delen. I länets gymnasierregion kan elever välja skola, vilket gjort att fler elever samlas på centralt placerade skolor. Allra sämst klarar sig de skolor som ligger en bit utanför Stockholms innerstad. Allianspartierna i regionen har minskat resurserna, när de beslutat om generella höjningar av programpengen, har de inte kompenserat för höjda lärarlöner.

26 maj 2016 beslutade Alliansen i gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden, att lägga ner samtliga högskoleförberedande program på Tyresö gymnasium. Inga teoretiska program kommer att starta i höst och de pågående ska fasa ut. Miljöpartiet beklagar utvecklingen stort. Tyresö gymnasium var en gång i tiden ett mycket uppskattat gymnasium och kommunens största arbetsplats. Men sedan flera år har gymnasiet befunnit sig i en nedåtgående spiral av sviktande elevunderlag, försämrat rykte och ett ökande ekonomiskt underskott. Alliansens avskedande av en mycket populär rektor blev början till slutet.

Miljöpartiet, Socialdemokraterna och Vänsterpartiet har gång på gång framfört vikten av krafttag för att bryta utvecklingen. När Alliansen sent omsider vaknat till, har energin lagts på det ekonomiskt vidlyftiga prestigeprojektet "Multihus/Kultur- och kunskapscenter" i Tyresö centrum, som planerades inhysa ett nytt teoretiskt gymnasium för 500 elever. Miljöpartiet ifrågasatte starkt kalkylen och de ekonomiska underlagen.

Alliansens har planerat att hyra lokaler av fastighetsbolaget Hemsö, trots avsaknad av ekonomiska underlag – vad delningen av gymnasiet kostar, de sammanlagda kostnaderna för delning och nu uppstart av de högskoleförberedande programmen. Kostnaden – som ännu inte utretts till fullo, riskerade att påverka andra nödvändiga investeringar.

Miljöpartiet, Socialdemokraterna och Vänsterpartiet har istället presenterat en gemensam vision om gymnasiet på befintlig plats i Tyresö, Campus Tyresö; Ett gymnasium för kunskap och hållbar utveckling som ska möta elevers drömmar och framtidens utmaningar i en kreativ lärandemiljö. Gymnasiet ska vara ett nav för utbildning och aktivitet, med naturlig samverkan med vuxenutbildning, näringsliv, arbetsmarknad och intresseorganisationer. De teoretiska ämnena ska kopplas samman med de praktiska, och olika verksamheter ska stärka varandra.

Byggnaden skulle erbjuda en profilskola för hållbar utveckling, med gröna uterum, gröna tak och väggar, solfångare och energieffektiva lösningar mm. Ny spännande arkitektur skulle visa på möjligheterna att återanvända dagens skolbyggnad. Byggnaden skulle innehålla flexibla lokaler med möjligheter att utforma lärmiljöer för olika program och utbildningar. I campusområdet ska ungdoms- och studentbostäder finnas. Gymnasiet ska arbeta med ett öppet förhållningssätt till omvärlden – samverkan med högskola, lokala företag och andra aktörer som ger möjlighet till både praktik, sommarjobb och framtida jobb för eleverna.

Ekologisk hållbarhet

Transportsektorn är den dominerande källan för utsläpp av växthusgaser i Stockholmsregionen. Fler motorvägar leder till ökad bilism och mer utsläpp. Det är därför nödvändigt att bygga ut och stärka kollektivtrafiken, så att fler avstår bilen. Att lägga mer än 60 miljarder kronor (inklusive ränta) på en gigantisk motorled istället för att satsa på kollektivtrafik, är en anmärkningsvärd felallokering av resurser. Det får också stora negativa struktureffekter i regionen. Minskade utsläpp med bränslesnålare bilar äts upp av fler resor och längre körsträckor. Med denna utveckling fortsätter kollektivtrafiken att tappa andelar. Utbyggnaden är för långsam, trängseln ökar och bristande underhåll gör att tillförlitligheten i kollektivtrafiken minskar.

Det är också tveksamt att bygga ett tredje körfält på Tyresövägen innan fyrstegsprincipen tillämpas fullt ut, vilken innebär: 1. Tänk om – Överväg åtgärder som kan påverka behovet av transporter och resor samt valet av transportsätt. 2. Optimera – överväg åtgärder som medför ett effektivt nyttjande av den befintliga infrastrukturen. 3. Genomför åtgärder som innebär begränsade ombyggnationer. 4. Genomförs om behovet inte kan tillgodoses i de tre tidigare stegen. Det betyder nybyggnationer och/eller större ombyggnadsåtgärder. Nu genomför alliansen åtgärder i steg 4, utan en helhetsbild vad tänkbara åtgärder i steg 1 till 3 kan resultera i.

Tyresö kommun står inför mycket stora investeringsbehov de kommande åren, där vi måste prioritera hårt. För Miljöpartiet väger till exempel en skola tyngre än en utbyggnad av en väg. Här behövs också bättre underlag inklusive ekonomiska kostnadsberäkningar med åtgärder mot buller och trafiksäkerhetsåtgärder. Tyresö kommun arbetar med mobilitetsprojekt och en rad åtgärder, bland annat har Tyresö skola och Strandskolan infört olika skoltider på morgonen och ett par testresenärsprojekt har genomförts tillsammans med SL. Projekten visar att vanebilister går att få att åka buss i ökad utsträckning.

Tyresö kommun tog 2010 fram en klimatstrategi med mål om utsläppsminskningar. Det är bra, men det räcker inte. Många viktiga år har gått förlorade och fortfarande är Alliansens ambitioner för låga. Tyresö ska anta en ny klimatstrategi och samordna den med en ny energiplan, vilken också måste omfatta konsumtionens klimatpåverkan. Det ska finnas konkreta åtgärds paket där kommunen ska ansöka om statliga bidrag för klimatinvesteringar och även söka stadsmiljöavtal för att förbättra kollektivtrafiken. Ett förändrat klimat medför också behov av att anpassa samhället. Exempelvis för ändrade nederbörds mönster med kraftigare regn som vårt dagvattennät inte klarar av.

Idag är cyklandets andel 5 procent² av resandet i Stockholmsregionen och ambitionen till år 2030 är att den ska öka till 20 procent. Men det räcker inte. På 90-talet togs initiativ till att bygga regionala cykelstråk, men initiativet stoppades av allianspartier. Många år gick innan de insåg att cyklister och cykelstråk tillhör en modern stads transportinfrastruktur. För att ta igen de förlorade åren måste anslagen öka radikalt och projekten genomföras snabbt. Den danska målsättningen om 50 procents cykelpendling är väl värd att sätta också på den regionala cykelplanen. Det behövs mer resurser i Tyresö, till utbyggnad och förbättringar på vägbanan, sopning, snöröjning, belysning, skyddsavstånd etc. Det behövs också en mer ambitiös cykelpolitik, så att cykling blir ett reellt alternativ för jobbpendling. Det är för många avbrott och säkerhetsproblem på cykellederna idag. I Tyresö vill Miljöpartiet fördubbla cykelinvesteringarna, från 4 miljoner kr (mkr) år 2017 och 2018 till 8 mkr vardera året.

Den rödgröna regeringen gör nu en större satsning på miljö och klimat än någon tidigare regering gjort. Det handlar om satsningar så att miljö- och klimatteknikföretag ska kunna växa och stöd till lokala och regionala klimatinvesteringar, Klimatklivet. Detta möjliggör för kommuner och regioner att minska sina klimatutsläpp. Regeringen satsar också på klimatanpassning som ska stärka kommunernas arbete med klimatanpassning och höja kunskapen hos myndigheter, kommuner, näringsliv och enskilda. En strategi för hållbar konsumtion tas också fram.

Flera hastigt framtagna lagar som den förra regeringen genomförde (exempelvis Attefallshuset), riskerar att ekologiska värden utarmas och i värsta fall går förlorade. Stor exploatering vid strandnära områden kommer att förändra Tyresös karaktär och försämra livsförutsättningarna för djur och växter. Grundvatten med dåliga nivåer riskerar uttorkning och saltvatteninträngning.

Bostadsnära grönområden är betydelsefulla för människors hälsa och välbefinnande. Den fria uteleken har också positiv påverkan på barns motoriska och intellektuella utveckling. Naturmiljön har ett stort rekreativvärde och det är viktigt att inte överexploatera tätortsnära oaser i en missriktad iver att utveckla dem. De svaga sambanden vid gröna kilarna ska inte byggas bort, utan stärkas, oavsett ändamål. De är viktiga spridningsvägar för växter och djur och för vår biologiska mångfald.

Behovet av tystnad och stillhet har aldrig tidigare varit större i vår högljudda, stressade tid, och aldrig har tystnaden varit mer hotad. Nuvarande ordning med avsteg från regeringens riktvärden för trafikbuller i detaljplan efter detaljplan är ohållbart, då buller tyvärr ger upphov till hjärt- och kärlsjukdomar och försämrar folkhälsan för allt fler i vår region.

² SvD 21 februari 2016

Strategiska målområden

Klimat och miljö – att hålla sig inom ekologins gränser

Klimatförändringarna är vår tids största utmaning, världen har inte råd med en klimatpolitik där vi kallt väntar in varandra. Med Miljöpartiet i regeringen satsas det mer än någonsin på miljö- och klimat. Det är ett stort arbete som behöver göras efter 8 år av alliansregering, där Sverige ser ut att missa 14 av de 16 miljömål som alla partier ställt sig bakom. Det är en huvuduppgift för oss att ställa om samhället och säkra fungerande ekosystem, friskt vatten, ren luft och odlingsbar jord. Vi försvarar naturen när den hotas av kortsiktiga intressen. Vi vill bygga ett samhälle där människor inte tär på jordens resurser, där framgång mäts i annat än prylar och där välfärd är mer än konsumtion. Här kommer också arbetet med de Globala målen in.

Det ska vara enkelt att leva klimatsmart i Tyresö. En kommun har stora möjligheter att gå före och att stötta sina innevånare så att de i högre grad kan leva innanför naturens ramar. Miljöpartiet prioriterar cykel och kollektivtrafik och arbetar på alla nivåer för bättre kollektivtrafik i hela länet. Då kan vi få ner bilberoendet och minska bilköerna. Cykeln ska vara ett enkelt val, med regionala cykelbanor, finmaskiga nät av lokala cykelvägar och moderna cykelparkeringar. Fler ska lockas att cykla, inte minst barn och unga som säkert ska kunna ta sig till skolan. I Miljöpartiets budget satsar vi på förstärkta investeringar i gång- och cykelvägar liksom i säkra och kapacitetsstarka cykelparkeringar. Miljöpartiet fördubblar cykelinvesteringarna de kommande åren.

Vi driver på för att mer ekologisk mat ska köpas in till skolor och äldreboenden. Minst 50 procent ekologiska livsmedel ska maten baseras på. Förskolor ska endast servera ekologiskt frukt och grönt, och dessutom vara giftfria. Vi vill minska matsvinnet, att mer vegetarisk kost tillagas och äts i kommunens verksamheter, detta för att köttet i större mån ska komma från lokal produktion med bra djurskydd. Minst samma krav som ställs på miljö- och djurskydd vid matproduktion i Sverige ska ställas vid all upphandling. Vi vill underlätta för lokala leverantörer att delta i upphandling.

Långsiktigt hållbar ekonomi – där skulder inte lämnas åt kommande generationer

Målet för samhällsekonomin ska vara att hushålla med resurser på ett sätt som gagnar allas livskvalitet, miljö och jämställdhet. Hållbar produktion och handel ska främjas och spekulation motverkas. Vi ska inte skjuta över skulder på våra barn, och därför behövs ordning och reda i Tyresö kommuns finanser med tydliga ekonomiska ramverk. Med klok upphandling implementeras sociala aspekter, miljöhänsyn och kvalitetssäkring.

Tyresö kommun ska ligga i framkant gällande effektiv energianvändning. Underhållet av kommunens lokaler och anläggningar ska säkerställa funktionaliteten under hela nyttjandeperioden (avskrivningstiden). Överskott ska möta behoven av investeringar, underhåll och kommunens pensionsåtaganden gentemot tidigare anställda. Viktigt är att inte öka skuldbördan, då räntekostnaderna och tillkommande driftskostnader betyder minskat utrymme för kärnverksamheter och belastar kommande generationer.

Välståndande invånare med högt förtroende för kommunen

Beredningen för medborgardialog och mångfald som varit på plats i 1,5 år nu har en viktig uppgift att fylla. Med de många olika ansvarsområdena är det viktigt att beredningen prioriterar bland dessa, också med tanke på att den tidigare demokratiberedningen inte lyckades få igång ett framgångsrikt demokratiarbete i kommunen. Miljöpartiet är positivt till att ansöka om att pröva sänkt rösträttsålder (16 år) i kommunvalet 2018.

Tyresö kommun ska ha fokus på tillgänglighet och utgå ifrån barn- och jämställdhetsperspektiv. Hänsyn ska tas när åtgärder som påverkar människor planeras, genomförs och eller utvärderas. Normer kan ifrågasättas och resurser omfördelas. Bra skola och förskola, trygg omsorg med hög kvalitet är nödvändiga förutsättningar för trygga invånare och växande företag. Alla ska ha rätt att känna sig trygga och säkra i Tyresö. En god utbildning för alla, öppnar möjligheter till jobb för fler unga som får möjlighet att klara skolan hela vägen till studenten.

Dörrar ska stå öppna för kompetensutveckling och med möjlighet till karriärskiften. Alla ska ha rätt och möjlighet att utöva kultur. Kulturen är demokratifrämjande och erbjuder meningsfull fritid, ett kreativt yrkesliv och en bra skola. Kommunpolitiken ska levandegöras och kommuninvånarna ska ha större möjlighet till engagemang och delaktighet. Viktigt är att barn och ungdomsfrågor lyfts upp, då dessa utgör en stor andel av invånarna och dessutom saknar rösträtt. Barns och ungas intressen ska tillgodoses i enlighet med Barnkonventionens intentioner.

Jobb och näringslivsutveckling – för fler arbetstillfällen

Satsningar på både småföretagens möjligheter att växa och att anställa fler i skolan, kan ge fler tyresöbor ett jobb att gå till. När vi möter klimatutmaningen skapar vi samtidigt möjligheter till nya jobb. Tyresö kommun ska uppmuntra och stödja företagsamhet kring grön teknik. Investeringar i förnybar energi, klimatsmarta stadsdelar är exempel som skapar arbetstillfällen. Alla människors kraft, arbete och engagemang behövs. Arbetslöshet är ett problem för den enskilde, och också ett samhällsproblem. Tyresö har inte råd att ha människor i arbetslöshet när det finns så många viktiga uppgifter att göra.

Med effektivare markanvändning, diversifierat näringsliv och utvecklade företagsbyar kan arbetsplatserna bli fler. Kommunens samverkan med näringslivet, egna satsningar, upphandlingar och stöttande av sociala företag kan skapa jobbmöjligheter för ungdomar och för dem som anses stå långt ifrån arbetsmarknaden.

Vid upphandlingar ska sociala krav ställas, om att företag ska anställa arbetssökande i Tyresö. Kommunen ska pröva möjligheten att ställa krav vid upphandling och kommande byggprojekt, så att företag inte accepterar lönedumpning av de anställdas löner, inte ens av underleverantörer.

Tyresö Bostäder kan i högre grad engagera arbetssökande, gärna boende i bostadsbeståndet. Kommunen ska erbjuda sommarjobb genom samarbete med näringsliv, föreningsliv och i egen verksamhet. Kommunen ska samverka med näringslivet och öka möjligheterna till PRAO och praktikplatser.

Föredömlig arbetsgivare med kompetent personal

Tyresö kommun ska ha en god arbetsmiljö och hög trivselnivå inom all verksamhet. Kommunen ska främja personalens hälsa i en hälsofrämjande arbetsmiljö. Utvecklad friskvård på arbetstid, friskvårdsbidrag och satsningar på rehabilitering ska finnas, liksom fortbildning, kompetensutveckling och nya karriärmöjligheter. Känslan av att kunna påverka sin arbetssituation är väsentligt för trivsel och stressminimering. Ojämställda löner och den stora ohälsan i kvinnodominerade arbeten måste minska.

Ledning, fackliga organisationer och personal ska ta fram förslag för att personalen ska få större inflytande över sitt arbete och sätten att nå målen. Arbetstidsmodeller anpassade till personalens önskemål, arbetsbyten och mentorskap är verktyg som kan användas. Arbetstidsförkortning för personal med fysiskt och psykiskt tunga arbeten ska prioriteras. Arbetstidsönskemål ska i största möjliga mån uppfyllas.

5. Anslagsfördelning

Miljöpartiets budget jämfört med majoritetens

Med miljöpartiets budget går unga en ljusare framtid till mötes. Våra satsningar innebär högre personaltäthet inom förskola och pedagogisk omsorg (fritidshem), minskade barngrupper, fler lärare, större kulturutbud och fritidsgårdsverksamhet etc. Möjligheter att tillgodogöra sig kunskaper och sociala färdigheter förbättras. Sannolikt minskar nedskräpning och skadegörelse, då unga får en meningsfullare tillvaro och kan vara mer stolta över sitt Tyresö. Insatserna som gynnar hälsa och minskar risker för sjukdom har på både kort och lång sikt betydelse för kommunens ekonomi.

Vi ska effektivisera lokalanvändningen och administrationen ytterligare för att frigöra mer resurser till verksamheterna. Vi prioriterar verksamheter för barn, unga, äldre och för dem som behöver samhällets stöd. Vi väljer en lägre investeringsram, då vi vet att dagens investeringar för lånade pengar ska betalas av skattebetalarna i Tyresö. Skulden belastar nästa generation, räntekostnaderna och tillkommande driftskostnader betyder minskat utrymme för verksamheter vi värnar.

Den kommunalpolitiska verksamheten är viktig för att möjliggöra politiskt arbete och engagemang. Men besparingar inom kommunens verksamheter måste också få konsekvenser för politiken och därför föreslår vi en utredning för att sänka de politiska kostnaderna, utan att minska det politiska engagemanget. I opposition har vi år efter år tvingats att förhålla oss till oekonomiska beslut som på lång och ibland också kort sikt får avsevärda negativa effekter. Det finns all anledning att se med stor oro på Alliansens tro på ”konkurrensutsättning av verksamhet, där kortsiktighet och marknadsanpassade lösningar gynnar vinstdrivande företag mer än Tyresös invånare.

För att på ett seriöst sätt beräkna samhällsekonomiska effekter, är vi övertygade om att längre tidshorisonter måste till. För att synliggöra att vår politik gör skillnad görs en grov uppskattning där vi räknar hem några förebyggande och hälsofrämjande satsningar. På sikt uppskattas mångdubblade positiva kostnadseffekter. Vi vill utreda en social investeringsfond som kan generera stora besparingar i framtiden. Vi satsar tidigt istället för att betala stort när människor riskerar att falla utanför eller ut ur systemet. Det är betydligt mer mänskligt och ekonomiskt, det är att hushålla med resurser.

Vi konstaterar att för oss som inte sitter i majoritet blir budgeten mer en markering som kommuninvånarna kan ta del av. Våra omprioriteringar är marginella sett till hela budgetomslutningen. En förutsättning för att vår politik ska få genomslag är att vi ingår i en majoritet som sätter hållbar utveckling främst. Förutom vårt förslag till kommunplan/budget lägger vi kontinuerligt motioner/förslag för att bidra till att förbättra och utveckla Tyresö kommun till gagn för kommunmedborgarna.

Då nedskärningar och besparingar, så kallade ”effektiviseringar” i verksamheterna, innebär färre händer i välfärden, är det vår uppfattning att det behövs en skattehöjning på 30 öre, ett tillskott på 34,4 miljoner kronor (mkr). Inte för att vi gillar skattehöjningar, utan för att vi prioriterar miljö och klimat, barn, ungdomar och äldre, samt de som behöver samhällets stöd. Vi värnar välfärden och kärnverksamheten, samt kommunens anställda. Med ovanstående ord och följande sidor med omprioriteringar överlämnar vi vårt budgetförslag till kommunfullmäktige.

Miljöpartiets budgetprioriteringar 2017

Miljöpartiets förslag till förändringar jämfört med den borgerliga majoritetens förslag.

Höjd skatt 30 öre	34,40
Besparingar	22,75
Satsningar utöver alliansens	56,65
Skillnad mot alliansens budget (+)	0,50
Resultat (Alliansens 51,4)	51,90

Besparingar

Minskad buffert för demografi	4,00
Högre självfinansiering på Miljö- och samhällsbyggnad	4,00
Minskat resande och ingen subventionering av parkering	0,25
Minskade lokalkostnader central förvaltning	1,50
Minskad konsultanvändning	2,00
Minskad ledningsgrupp	2,00
Kommundirektörens förfogande	1,40
Central förvaltning	2,00
Informationsbudget	0,50
Samordnad upphandling	1,00
Minskad sponsring	0,50
Minskat matsvinn	0,30
Mindre skadegörelse på kommunens egendom	0,30
Lägre räntekostnader pga lägre investeringsvolym	1,00
Konkurrenspolicy/egenregianbud, LOU inom hemtjänst	1,00
Profilfritids	1,00
Totalsumma	22,75

Satsningar

Kommunstyrelsen

Jämställdhet- och jämlikhetsarbete heltidstjänst	1,00
Demokratiutveckling halvtidstjänst	0,50
Klimat- och miljöarbete	3,50
Bättre snöröjning-/sopning på gång- och cykelvägar	1,00
Ökad andel ekologisk mat	1,00
Stöd till fysisk/social/psykosocial verksamhet i föreningar	1,00
Arbetsmiljöåtgärder - öka hälsan och minska sjukfrånvaron	2,00
Barnombudsman	0,60
Delsumma	10,60

Barn- och utbildningsnämnden

Minskade barngrupper och fler förskolelärare	6,00
Hälsofrämjande insatser, stärkt elevhälsa, inkl antimobbingsarbete	4,00
Fler behöriga lärare	6,00
Förstärkt fritids	2,00
Socioekonomiskt stöd	2,00
Barn i behov av särskilt stöd	2,00
Delsumma	22,00

Socialnämnden

Ökad personaltäthet och kvalitetssatsningar inom omsorgen	3,00
Avgiftsfritt trygghetslarm	0,95
Sänkta äldreomsorgstaxor	0,50
Hälsofrämjande aktiviteter inom omsorgen	0,50
Särskilda insatser på IFO barn- och ungdomsenheten, maa den extraordinära situationen	5,00
Återanställa socialsekreterare/socionomer	3,00
Förebyggande verksamhet	2,50
Familjebehandling utan krav på biståndsbeslut	1,00
Familjerådgivning	0,25
Delsumma	16,70

Kultur- och fritidsnämnden

Söndagsöppet på huvudbiblioteket	0,45
Förstärkning på kulturskolan	1,00
Sänkta avgifter på kulturskolan	0,70
Utökad tjänst på Naturskolan	0,50
Fritidsgårdar i alla kommundelar inkl satsning	1,00
Inga avgifter till fritidsklubbarna	0,20
Delsumma	3,85

Gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden

Förstärkning på gymnasiet, öka hållbarhetsprofilen	1,00
Fler sommarjobb och praktik under ordinarie verksamhetsår	2,20
Stärkt skolhälsovård	0,30
Delsumma	3,50
Totalt satsningar	57,10

6. Resultaträkning

Miljöpartiets totala satsningar är 57,1 miljoner kronor (mkr) utöver Alliansens satsningar. Vi gör andra specificerade besparingar på 22,75 mkr. För att finansiera budgeten höjer vi också skatten med 30 öre, vilket ger en intäkt på 34,4 mkr.

Miljöpartiet förordar lägre investeringsram på 50 mkr som innebär lägre avskrivningskostnader och lägre räntekostnader. Alliansens investeringsprogram för perioden 2016-2020 omfattar 2 044 mkr. Lägre investeringstakt påverkar driftbudgeten positivt år 2017, 2018, 2019 och 2020. Syftet är att motverka ökad upplåning, då låneskulden i Alliansens kommunplan förväntas fortsätta öka till 1765 mkr till år 2020.

Alliansens resultat uppgår till 51,4 mkr och Miljöpartiets resultat blir 51,9 mkr år 2017. Där ingår Alliansens satsningar och volymuppräknningar, dock 4 mkr lägre i medelsreserv (11 mkr).

7. Investeringar och finansiering

Det är nödvändigt att hålla investeringsnivån nere, dels för att klara driften av kärnverksamheterna och dels för att inte använda upp kommande generationers resurser. Alliansens investeringsprogram 2017 till 2019 är totalt på 1 910 miljoner kronor (mkr). Vi anser att det är nödvändigt att minska investeringsvolymen och föreslår en återremittering med ambitionen att minska det med 50 mkr 2017. Låneramen föreslås i konsekvens med det till 1 050 mkr, 50 mkr mindre än Alliansens.

Tyresö kommun måste prioritera hårdare och inte använda mer resurser än vad vi har råd med. Dock ser vi behov av att snabba på takten i cykelinvesteringar, och föreslår en fördubblad takt jämfört med Alliansens förslag, dvs 8 mkr för 2017 och ytterligare 8 mkr för 2018. Detta för att öka attraktiviteten och möjligheten att cykla och cykelpendla, vilket både är bra för klimatet och folkhälsan. Därutöver ska investeringar göras för att också tillgängliggöra naturen.

För att klara behoven inom kärnverksamheterna vill vi att kommunen tar initiativ till ett nytt kommunalförbund, för att försöka hitta gemensamma lösningar för hallar och planer på Södertörn. Då kan kostnaderna fördelas mellan kommunerna som då inte själva behöver bygga egna hallar och planer som uppfyller alla de kostnadsdrivande krav som idrottsförbunden ställer på kommunerna för spel i högsta ligorna.

Sociala investeringar

Miljöpartiet föreslår en utredning av social investeringsfond, för att vända trenden med stort utanförskap och relaterade kostnader. Vi prioriterar barn, ungdomar och äldre, samt de övriga som behöver samhällets stöd. Vi vill överbrygga stuprören med nuvarande kommunal organisation, så att socialnämnd, barn- och utbildningsnämnd, samt kultur- och fritidsnämnd, kan samordna insatserna bättre än vad som sker idag.

Med sociala investeringar kan vi skapa ett mer långsiktigt hållbart Tyresö, såväl ur ett humanitärt som ekonomiskt perspektiv. En social investering är satsning på verksamheter där kommunen tar kostnader i ett nuläge för att få vinster, i form av sänkta kostnader, längre fram.

Det kan vara insatser för utsatta barn som i det längre perspektivet skapar vinster för både individen och samhället i form av lägre kostnader för t.ex. skolverksamhet eller verksamhet inom det sociala området.

En social investering kan även vara tjänster till äldre för hjälp med sysslor som annars riskerar leda till fallolyckor, t.ex. gardin- eller glödlampsbyte, och som därmed ger vinst i form av sänkta kostnader för hälso- och sjukvård och/eller äldreomsorg. För att få systematik och trovärdighet är det lämpligt med en social investeringsfond som förvaltningar kan söka medel ur. Precis som för andra investeringar är avkastning viktig och det behövs därför bra instrument för utvärdering av de sociala investeringarnas effekter.

Det finns ett antal utmaningar kopplade till tanken med sociala investeringar. Den ena utmaningen är den budgetstyrning som tyvärr medför ett kortsiktigt tänkande i kommunen. Vi ser tyvärr hur alliansen i Tyresö minskar det förebyggande arbetet. Den andra utmaningen hör ihop med den fyraåriga mandatperioden. En social investering är långsiktig och ett längre perspektiv än fyra år kan vara nödvändigt. En annan utmaning är att finna former för hur vinsterna ska tas hem i den kommunala verksamheten. Hur ska t.ex. socialförvaltningens sänkta kostnader till följd av en lyckad social investering påverka den framtida budgeten eller hur ska återföringen ske?

Med tanke på de utmaningar som kan identifieras när det gäller införande av sociala investeringar föreslår Miljöpartiet i Tyresö att frågan utreds med inriktning på ett införande i närtid. I direktiven till en sådan utredning bör följande punkter ingå; Hur stor ska avsättningen till den sociala investeringsfonden vara? Vem, eller vilka, ska kunna få medel ur fonden? Hur ska effekten av använda medel följas upp och mätas? Enligt vilka regler ska återföringen ske? Miljöpartiet i Tyresö är långt ifrån ensam om intresset för sociala investeringar. Enligt en rapport från SNS har 62 kommuner, 2 landsting och 2 regioner avsatt medel till sociala investeringsfonder. Sammantaget har det avsatts mer än 1,3 miljarder kronor. Var femte kommun har valt den vägen. Den genomsnittliga fonden uppgår till strax under 4,5 miljoner kronor.

8. Styrning och uppföljning av nämndernas och bolagens verksamhet

Verksamhetsområde 1: Förskola och pedagogisk omsorg

Satsa på barnen

Att satsa på barn och unga är den viktigaste investeringen ett samhälle kan göra. Förskolan inklusive familjedaghem ska med god pedagogik, omsorg och lek ge barn en bra start i livet. Här läggs grunden för språkutveckling och ett livslångt lärande. Om barnen ska bli sedda och känna sig trygga så krävs färre barn i grupperna, fler barnskötare, förskolelärare och fritidspedagoger. Nya riktlinjer från skolverket anger att grupper för barn som är 1-3 år bör vara mellan 6 och 12 barn/avdelning och för 4-5 åringar mellan 9 och 15 barn/avdelning. I Tyresö ligger snittet långt över dessa siffror. Med mindre grupper kan förskollärare få en lugnare arbetssituation och barnen få mer meningsfull verksamhet.

Eftersatt planering av förskolor och förskoleplatser har lett till alltför stora barngrupper, verksamhet i lokaler som inte alltid är anpassade utifrån den rådande verkligheten. Andra konsekvenser är bristfällig arbetsmiljö och hög sjukfrånvaro. Bland barnskötare är över 10 procent sjukskrivna nu, vilket är långt ifrån målet om 4 procent i kommunen. Nu behövs krafttag för att minska barngrupperna, öka personaltätheten och förbättra hälsan hos personal och kontinuiteten i verksamheten till gagn för både barn och personal.

Förskolan ska vara en attraktiv arbetsplats som lockar till sig de bästa pedagogerna. Tyresö ligger betydligt högre än riksgenomsnittet gällande antalet barn per förskolelärare och avsevärt lägre när det gäller andelen utbildade förskolelärare, där endast en tredjedel har högskoleexamen. Här behövs stora insatser för att rekrytera inom detta bristyrke. För att förverkliga även detta, finns också den rödgröna regeringens satsningar att ta del av.

Om förskolans kvalitet ska stärkas, krävs också att pedagogerna har förutsättningar att utveckla verksamheten, tid för planering och utvärdering. Genom kompetensutveckling ska pedagogerna kunna ta del av aktuell forskning och inhämta kunskap för att aktivt bidra till den pedagogiska utvecklingen.

Barn behöver olika förebilder och därför behöver fler män rekryteras. Med jämnare könsfördelning bland personalen i förskolan skapas bättre förutsättningar i verksamheten, där traditionella könsroller motverkas, något som också läroplanen föreskriver.

Hälsopedagogik är ett verktyg för ökad jämställdhet. Forskning visar att lek i skogen kan bidra till ökad jämställdhet. Den tillrättalagda miljön på förskolor kan förstärka könsroller och maktstrukturer hos barn (klätterställningar, gungor, sandlådor, cyklar). Forskning visar att små flickor och pojkar ofta erbjuds olika lekar och bemöts med olika förväntningar och krav. Med genuspedagogik i förskolan får barnen större möjligheter att göra fria livsval, dessutom kan det antirasistiska och normkritiska arbetet stärkas. Pedagoger kan, utifrån varje barns behov, genom leken utmana och uppmuntra mod, empati och hjälpsamhet.

Barnomsorg på obekvämt arbetstid är viktigt för att underlätta familjeliv och arbete. Inte minst kan omsorgen vara nödvändig för ensamstående föräldrar som arbetar inom service och omsorg, och då de ekonomiska marginalerna kan vara små.

Förskolan ska vara fri från farliga ämnen. Kommunen ska ställa miljökrav på både byggnaden och det som används i den. Produkter ska vara fria från ämnen som inte uppfyller miljö- och hälsokrav. Barnperspektivet och försiktighetsprincipen måste gälla här. Genom mer ekologiska livsmedel och lokal tillagning får barnen i sig god och näringsrik mat. Miljöpartiet vill se minst 50 procent ekologisk mat och enbart ekologisk frukt och grönt till barnen i förskolan.

Särskilda uppdrag

- Öka personaltätheten, och andelen (årsarbetande) förskollärare och minska barngrupperna.
- Öka andelen män med pedagogisk utbildning.
- Hälsofrämjande insatser för både barn och personal.
- Kompetenshöjande insatser för personalen.
- Erbjudna flera olika pedagogiska inriktningar inklusive genuspedagogik.
- Göra förskolan giffri, 50 procent ekologiska livsmedel, mat lagad ifrån grunden och endast ekologisk frukt och grönt.
- Erbjudna 30 timmars förskola för barn till arbetsökande och föräldralediga.

Verksamhetsområde 2: Grundskola, inklusive grundsärskola och fritidshem

Ge alla barn en chans

Alla elever ska få gå till skolan med glädje och alla lärare ska få brinna för läraryrket. Lust och lärande går hand i hand. De som jobbar i skolan ska få utrymme för sin profession, känna skaparlust och stolthet, vilket uppmuntrar till engagemang och positiv skolutveckling. Det ska inte finnas bra och dåliga skolor – alla skolor ska vara bra. Alla elever ska få det stöd och den tid som behövs för att klara skolan hela vägen till studenten.

Efter år av så kallade ”effektiviseringar” i skolan i Tyresö, som i praktiken inneburit besparingar och neddragningar, behövs nu en skolsatsning över flera år. Detta för att nå en bra kvalitet, med goda arbetsvillkor för både elever och lärare, där fler lärare vill stanna kvar i Tyresö och där andra också söker sig hit. Om alla elever ska bli sedda, krävs fler lärare och speciallärare, mer stöd till barn med särskilda behov, kontinuerlig kompetensutveckling, pedagogisk utveckling, utbyggd elevhälsa och fler fritidspedagoger, samt bättre tillgång till studie- och yrkesvägledning.

Ansvariga politiker ska ställa höga krav, men måste också ge rimliga förutsättningar. Vi tillför resurser som kan bidra till förbättringar och med Miljöpartiet i regeringen kan Tyresös skolor få del av ytterligare ett antal miljoner kronor årligen. Regeringen investerar 3 miljarder kronor på årsbasis i Lärarlönelyftet som innebär höjda lärarlöner och bättre arbetsmiljö. Barn- och utbildningsnämnden har också här ett ansvar att omsätta detta i Tyresö. För höjda kunskapsresultat och ökad likvärdighet, krävs skickliga lärare. Idag har lärare ofta inte tid att vara lärare, då administrativa arbetsuppgifter växt och tiden med eleverna minskat.

Det måste löna sig bättre att utbilda sig till och arbeta som lärare. Lärare och rektorer ska få mer utrymme till utveckling av undervisningen och få använda sin kompetens fullt ut. Obehöriga lärare som är anställda i kommunen ska ges möjlighet att komplettera sin utbildning genom bland annat lärarlyftet. Andelen behöriga lärare, speciallärare och fritidspedagoger ska öka i Tyresös skolor.

En bra skolgång i lågstadiet är väsentligt för att eleven ska nå kunskapsmålen genom hela skolgången. Den som inte hänger med de första åren i skolan och saknar basfärdigheterna – läsa, skriva och räkna – riskerar att halka efter och få större problem längre fram. Tidiga insatser i lågstadiet möjliggör att alla elever som varje år går i förskoleklass till och med årskurs tre, får det stöd de behöver.

Tyresöalliansen har infört ”en skola för var och en” som en inkluderande tanke. Bra så! Dock finns indikationer på att ”duktiga” intresserade elever premieras, medan elever med sämre förutsättningar som ”integrerats”, inte lyfts och stötts tillräckligt. Föräldrar ska inte behöva strida för att barn ska få de resurser de har rätt till. Barn med annat modersmål än svenska ska få undervisning på sitt modersmål och i kärnämnen. Särskilt stöd ska sättas in i tid, inte allt som oftast i nionde klass.

Kvaliteten på fritidshemmen har under lång tid varit eftersatt med alltför stora barngrupper, för att det ska vara möjligt att bedriva bra verksamhet. Miljöpartiet vill öka andelen utbildade pedagoger och minska barngrupperna för att alla barn ska känna sig sedda och uppleva tiden på fritids som rolig och meningsfull. Fritidshemmen har till uppdrag att stödja barnens sociala och allmänna utveckling, utvidga och fördjupa deras kunskaper och erfarenheter, samt erbjuda en meningsfull fritid. Barnen ska få möjlighet att träna på demokrati, inflytande och ansvar i praktiken. Betydelsefulla inslag i verksamheten är lek, rörelse och skapande arbete.

Forskning visar att utevistelser och gröna utemiljöer är positivt för lärandet, elever tillgodogör sig språk och matematik bättre. Med ett normkritiskt arbete förbereds barn till fria livsval och bryter de normer som skapar antipluggkultur för pojkar och stresskultur för flickor. Sexualundervisningen ska anta ett bredare perspektiv på könstillhörighet.

Den psykiska ohälsan bland barn och unga är illavarslande, därför måste elevhälsan stärkas och mobbning förebyggas. Förhoppningsvis kommer även regeringens satsningar på elevhälsa och förebyggande av ungas psykiska ohälsa Tyresö till del. Inga barn- eller ungdomar i Tyresö kommun ska känna sig otrygga eller riskera att utsättas för mobbning i verksamheter vi driver och/eller finansierar.

Mat ska vara en del av den pedagogiska verksamheten, vid tillagning och övrig köksverksamhet. Näringsriktig och god mat, tillagad från grunden ger minskat matsvinn. Goda vegetariska maträtter, säsongsanpassat och mer ekologiska livsmedel, minskar animaliska livsmedel till förmån för vegetabiliska livsmedel.

Tyresö kommun ska förbinda sig till att ta emot en viss andel PRAO-elever och för att korta steget ut i arbetslivet ska samarbetet med det lokala näringslivet utvecklas. Alla elever ska uppmuntras till PRAO i både traditionella kvinno- och mansdominerade yrken.

Friskoleetableringar i kommunen innebär krav på snabba omställningar, gällande personal och lokaler i kommunala skolor. Viktigt är verksamheterna får förutsättningar att säkerställa ekonomin.

Särskilda uppdrag

- Minska grupperna och öka andelen lärare, speciallärare och fritidspedagoger.
- Utvärdera ”en skola för var och en” och säkerställa att varje elev i tidiga årskurser får stöd och kan uppnå bra läs-, skriv- och mattekunskaper.
- Hälsofrämjande insatser för elever och personal, stärka elevhälsan, antimobbningsarbetet, förebygga och minska psykisk ohälsa.
- Erbjuder fler pedagogiska insatser och inleda ett normkritiskt arbete.
- Satsa på skolmaten; Maten ska ingå i den pedagogiska verksamheten, vid tillagning och annan köksverksamhet. Fler vegetariska maträtter, säsongsanpassat och mer ekologiska livsmedel (50 procent) minskar mängden animaliska livsmedel.
- Säkerställa att kommunala skolor har förutsättningar att ställa om verksamheten vid ytterligare friskoleetableringar.
- Lyfta fritidshemmen, så att verksamheten blir mer pedagogisk och följer skollagen och läroplanens intentioner.

Verksamhetsområde 3: Individ- och familjeomsorg

Förebyggande insatser – social och ekonomisk hållbarhet

Vi har genom åren tvingats ta del av en utveckling där fler ungdomar i Tyresö använder alkohol och droger, där fler barn och ungdomar mår sämre och där allt fler barn far illa och anmäls till kommunen. Missbruks- och beroendeproblematiken har ökat. Barn i ekonomisk utsatthet är ett växande problem och också en effekt av Alliansens politik, både på riks och lokalt. Nu krävs krafttag för att vända detta!

Samtidigt som de sociala problemen har ökat i Tyresö har alliansen sparat in ett antal socialsekreterartjänster. Istället för största aktivitet, för att få människor tillbaka till ett välfungerande liv, istället för bidragsberoende, har alliansen agerat tvärtom. Det är varken socialt eller ekonomiskt hållbart. Socialsekreterares insatser består inte uteslutande av biståndsbedömning utan även av råd, stöd och tidiga insatser. Vi prioriterar förebyggande och tidiga insatser och vill återinföra möjligheten till Tyresös familjer att få familje- och föräldrastöd direkt när behovet finns och motivationen är hög, utan den väntetid som biståndsbedömningen innebär.

Under flera år har socialförvaltningen varit kraftigt underfinansierad och problemen allra störst på Individ och familjeomsorg, barn- och ungdomsenheten, som inte ens klarar allmänna lagkrav. Detta har fört med sig att barn, unga och personal har utsatts och utsätts för stora risker, stress och ohälsa. Sjukfrånvaron har eskalerat och socialsekreterare och chefer har bokstavligen flytt arbetsplatsen, vilket nu innebär att drygt hälften av socialsekreterarna saknas i verksamheten. Omplaceringar och dyra konsulttjänster måste köpas in och med bristande kontinuitet som resultat. Tyvärr har inte Alliansen lyssnat på oppositionen som påtalat problemen under flera år. Nu är goda råd dyra.

I en konsultutredning kommer skräckssiffror för april 2016. 287 barn har inte någon handläggare, varav hälften bedömts som föremål för utredning. Nästan 100 var ensamkommande barn, trots att Tyresö inte har tagit emot några under 2016. Det är en extremt allvarlig situation. Rättssäkerheten kan inte garanteras. Inte heller får barn och unga får det skydd och de stödande insatser som de behöver och har rätt till. Omedelbara och kraftfulla åtgärder behöver vidtas står det i rapporten, vidare; ”Det är anmärkningsvärt att personalsituationen inte i högre utsträckning uppmärksammas och mer kraftfulla åtgärder vidtagits på ett tidigare stadium av förvaltningsledningen.” Detta är oerhört bekymmersamt, då det rör de allra mest utsatta barnen i vårt samhälle. De misshandlas i den miljö som borde vara deras trygghet och sedan av samhället/kommunen, som inte ger det stöd och de insatser som de är skyldiga att göra enligt lag.

Allt våld mot barn förbjöds 1979, men misshandel av barn har inte upphört. De senaste 20 åren har anmälda misshandelsbrott mot barn i åldersgruppen 0-6 år ökat konstant. Vuxna har enligt Bris blivit bättre på att larma om det finns misstankar om att barn far illa. Men barn som kontaktar Bris vittnar om att det fortfarande finns stora brister i vuxenansvar. Med mer förebyggande och tidiga insatser i samverkan mellan socialförvaltning och bland andra landstingets missbruks- och psykiatriverksamheter kan fler ungdomar räddas ifrån att hamna snett – med långtgående konsekvenser förenat med stora samhällskostnader och personliga tragedier.

En mycket viktig funktion för tyresöborna är familjerådgivningen. Familjerådgivningen kan hjälpa till i situationer när familjemedlemmar har svårt att prata med och förstå varandra, när relationer påverkas av missbruk eller familjevåld eller om en risk för separation föreligger. Vi vill återinföra möjligheten till Tyresös familjer att få familje- och föräldrastöd direkt när behovet finns och motivationen är hög, utan den väntetid som biståndsbedömningen innebär.

Att stå utan tak över huvudet kan drabba alla, även personer utan drogproblematik och psykisk ohälsa. Det kan bero på familjekonflikter, där ett tillfälligt boende behövs några dagar för att ordna upp tillvaron. ”Tak över huvud-garanti” kan förebygga och bidra till minskat våld i relationer. Inte alltför sällan leder konflikter till misshandel då en part stängs ute från bostaden. Oftast är det män som i desperation utövar våld för att ta sig tillbaka till ”sitt” boende, då andra alternativ saknas. Miljöpartiet vill också införa nolltolerans mot vräkning av barn, målet är att inga barn ska vräkas.

Särskilda uppdrag

- Mer tidiga insatser i samarbete med förskola, skola, barnavårdscentral m.fl. för att minska antalet barn och ungdomar som far illa i hemmet.
- En plan för att stötta barn i Tyresös ekonomiskt utsatta hushåll.
- Förstärka insatser för integrerat stöd till ungdomar med risk- och missbruk för att minska alkohol- och droganvändningen bland Tyresös ungdomar. Arbetet ska göras i samverkan med landstinget och ideella organisationer som har den målgruppen inom sin verksamhet.
- Initiera familjebehandling utan krav på biståndsbeslut.
- Ta fram rutiner som syftar till att inga barn ska vräkas.
- Storsatsa och ta fram långsiktig plan för IFO, barn- och ungdomsenheten.

Verksamhetsområde 4: Omsorg om personer med funktionsnedsättning

God omsorg – alla människors lika värde

God hälsa, social samvaro och stimulerande aktiviteter är viktigt för att uppleva mening och sammanhang. Vår ambition med omsorgen är att förbättra möjligheterna till god hälsa, ge ökad livskvalitet, kontinuitet och trygghet. Maten ska vara god, näringsriktig och ekologisk, för ökad livskvalitet och hälsa.

Varje insats som minskar ohälsan, och sparar pengar ska användas till stärkt kvalitet, vilket gagnar den omsorgsbehövande, personalen och de anhöriga. Viktigt är att stödja och avlasta engagerade anhöriga och tillvarata frivilligengagemang. Vi ska göra en översyn av taxorna, med utgångspunkten att taxor sätts i relation till betalformåga.

Med allt fler huvudmän inom omsorgen är det av största vikt att säkerställa kvaliteten. Offentlighetsprincip och meddelarfrihet är viktiga verktyg för uppföljning. Personal ska kunna slå larm om verksamheten inte fungerar som den ska. Särskilt viktigt för personal är hälsofrämjande verksamhet, inflytande och kompetensutveckling, oavsett kommunal eller privat regi. Vid ny upphandling av omsorgsverksamhet ska egenregianbud lämnas. Vi vill införa stopp för fortsatt ideologisk privatisering. Vi är starkt kritiska till privatiseringen som skett inom assistansverksamheten. Det har skapat oro och stress bland personal, brukare och anhöriga. Kontinuiteten försvinner, personal får troligtvis både sämre lön och arbetsvillkor. I slutändan är kommunen ansvarig.

Särskilda uppdrag

- Fler hälsofrämjande mötesplatser för samvaro – för utövande och upplevelse av kultur och fysisk aktivitet.
- Större valfrihet, att bo hemma eller i gruppboenden.
- Insatser för att skapa fler möjligheter för dem som önskar arbeta.

Verksamhetsområde 5: Äldreomsorg

Värdig äldreomsorg

God hälsa, social samvaro och stimulerande aktiviteter är viktigt för att uppleva mening och sammanhang. Vår ambition med omsorgen av äldre är att förbättra möjligheterna till god hälsa, ge ökad livskvalitet, kontinuitet och trygghet. Vi vill öka bemanningen i äldreomsorgen för att motsvara de boendes behov. Med fler medarbetare i omsorgen får äldre bättre möjligheter att aktivera sig, ta del av kultur, komma ut, äta i lugn och ro och få hjälp med hygien och tandvård. Maten ska vara god, näringsriktig och ekologisk, för ökad livskvalitet och hälsa.

Personalen och deras kompetens är avgörande för kvaliteten i välfärden. I dag upplever många som arbetar inom äldreomsorgen sitt arbete som pressat, där tiden sällan räcker till. Regeringens satsning inom äldreomsorgen ska öka kvaliteten. Det ger mer tid hos den enskilde och mer tid för utveckling av verksamheten. Satsningen kan också minska antalet personer, främst kvinnor, som deltidsarbetar för att ta hand om anhöriga. Viktigt är att stödja och avlasta engagerade anhöriga och tillvarata frivilligengagemang.

Fackförbundet Kommunals rapport från november 2011 visar att ”de resurser som läggs på äldreomsorgen har minskat rejält sedan 1980 trots att det blir allt fler äldre. Samtidigt ökar anhörigomsorgen dramatiskt. Cirka 100 000 personer har gått ner i arbetstid eller helt slutat arbeta för att vårda en anhörig.”³

Varje insats som minskar ohälsan, och sparar pengar ska användas till stärkt kvalitet, vilket gagnar de äldre, personalen och de anhöriga. Statsbidraget ger förutsättningar att utveckla och bygga ut äldreomsorgen och nämnden måste ha beredskap för eventuella skärpta nationella krav på bemanning inom framförallt demensboenden. Trygghetslarm är en viktig insats och ska avgiftsbefrias. Det budgeterar vi för. Vi ska göra en översyn av taxorna, med utgångspunkten att taxor sätts i relation till betalformåga.

Vi vill erbjuda boendeformer grundat på biståndsbedömning med särskilda boendets omvårdnad, och icke biståndsbedömt seniorboende. Par ska ha rätt att bo tillsammans och med boende med husdjur, inriktning på kultur, språk och sexuell läggning. Med allt fler huvudmän, är det av största vikt att säkerställa kvaliteten och allmänhetens rätt till insyn. Offentlighetsprincip och meddelarfrihet är viktiga verktyg för uppföljning. Personal ska kunna slå larm om verksamheten inte fungerar som den ska.

Särskilt viktigt för personal är hälsofrämjande verksamhet, inflytande och kompetensutveckling, oavsett regi. Vid ny upphandling av omsorgsverksamhet ska egenregianbud kunna lämnas. Vi avser att införa stopp för fortsatt ideologisk privatisering och avskaffa LOV inom hemtjänst, bland annat för att det är kostnadsdrivande. Verksamheter ska istället upphandlas inom ramen för LOU.

Nu i maj 2016 fick de boende på avdelningen Vitsippan på Björkbackens äldreboende veta att de måste flytta, på grund av att Arbetsmiljöverket dömt ut lokalerna. Det är inget att säga om, men med en rimlig framförhållning borde kommunen ha löst situationen på ett bättre sätt och minimerat oron hos de boende och deras anhöriga.

Trots fortsatt utbyggnad av äldreomsorgen är sannolikt dessa satsningar inte tillräckliga eftersom antalet äldre kommer att öka de kommande åren. Vi vill därför tillsätta en bred parlamentarisk arbetsgrupp under 2017 som tillsammans med PRO och SPF utreder behoven av omsorg och särskilt boende de kommande 10 åren. Viktigt är också att kommunen tar ansvar och planerar för kommunala äldreomsorgsplatser och inte enbart överlåter ansvaret på privata aktörer. Då mister vi rådigheten över både verksamhet och boendepplatser.

Särskilda uppdrag

- Förbättra omsorgen för äldre som vill bo kvar hemma och för dem som vill flytta till äldre/trygghets/serviceboenden och parboenden.
- Ombesörja större valfrihet gällande boenden med husdjur, inriktning på kultur, språk och sexuell läggning.
- Ta fram en plan som tillgodoser behovet i ett långsiktigt perspektiv som arbetats fram tillsammans med pensionärsorganisationerna.

³ <http://www.kommunal.se/Kommunal/Kommunal-tycker/Rapporter/Yrkesfragor/Hanger-din-mammas-trygghet-pa-dig/#.VW86H--JiPw> (20150525)

- Ordna fler hälsofrämjande mötesplatser för samvaro – för utövande och upplevelse av natur, kultur och fysisk aktivitet.
- Lägga egenregianbud vid ny upphandling av omsorgsverksamhet. Återinföra LOU inom hemtjänst och avskaffa LOV.
- Översyn av taxorna, med utgångspunkt att taxor sätts i relation till betalformåga.
- Förbättra kommunikationen till äldre, anhöriga och personal, vid förändringar av omsorgen.
- Genomföra en satsning på mat och måltider.

Verksamhetsområde 6: Gymnasieskola

Ett bra och konkurrenskraftigt gymnasium

26 maj 2016 beslutade Alliansen i gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden, att lägga ner samtliga högskoleförberedande program på Tyresö gymnasium. Inga teoretiska program ska starta i höst och de pågående programmen kommer att fasas ut. Miljöpartiet beklagar utvecklingen stort – åratals av nedåtgående spiral med sviktande elevunderlag, försämrat rykte och kontinuerliga ekonomiska underskott. Miljöpartiet har istället velat utreda och satsa på en hållbarhetsprofil för att göra gymnasiet attraktivt och vända trenden med att allt färre söker sig till gymnasiet. Redan 2007 lade vi en motion om detta. Läs nedan;

”Miljöpartiet ser behovet av att investera för framtiden. Vi vill göra Tyresö gymnasium till en profilskola, med syfte att skapa kunskap och förståelse kring vikten av ökad resurshushållning och minskad hälso- och miljöbelastning. Profilen ”hållbar utveckling” ska genomsyra hela skolan och alla program, inklusive ett gott utbud för tillvalskurser inom hållbarhetsområdet. Eleverna ska få kunskaper om förutsättningar, hinder och målkonflikter för en hållbar utveckling i ett lokalt och globalt perspektiv. Individens, statens och företagans ansvar och roller ska synliggöras. Exempelvis ska;

- byggprogrammet innehålla kurser som ger kunskaper om byggtekniker som minskar hälso- och miljöbelastningen jämfört med traditionellt byggande, miljöhus, ekologiskt byggande, hälsosam inomhusmiljö, energisnåla hus, passiva hus, solvärme, miljö- och kvalitetscertifieringar som t ex Svanenmärkta hus och ISO 14 001.

- fordonsprogrammet innehålla kurser som ger kunskap och medvetenhet kring fordons och biltransporters hälso- och miljöbelastning och möjligheter och åtgärder för att minska denna.

- ekonomiskt inriktade program och affärsprogrammen bl a innehålla kurser i social ekonomi, miljöekonomi, ekologisk ekonomi och företags sociala ansvar (CSR).

- ungt företagande inrikta verksamheten på affärsidéer med syfte att förena tillväxt och hållbar utveckling. Samarbetet mellan hälso- och miljöinriktade företag eller företag som tar ett miljöansvar ska öka, likaså företag som har ett socialt ansvarstagande.

- samhällsprogrammet innehålla kurser som skapar förståelse för länkarna mellan natur och samhälle, samhällens sårbarhet och samhällsplanering i en hållbar utveckling, osv.”

När Alliansen sent vaknat till, har energin lagts på det ekonomiskt vidlyftiga projektet "multihus/kultur- och kunskapscenter" i Tyresö centrum, som planeras att rymma ett nytt högskoleförberedande gymnasium för 500 elever.

Miljöpartiet har ifrågasatt ekonomin, som byggts på ett "fantasielevunderlag" (då det endast har varit ett hundratal elever i det befintliga gymnasiet och nu får få för att starta programmen till höst). Inga kostnads-beräkningar finns för vad delningen av gymnasiet blir och nu dessutom en tillkommande uppstart av de högskoleförberedande programmen. Det är en minst sagt en osäker kalkyl, där kommunen kan binda upp sig i decennier med mycket höga hyreskostnader. Projekteringskostnaderna har redan stått kommunen dyrt, ett antal miljoner kronor.

Miljöpartiet har tillsammans med Socialdemokraterna och Vänsterpartiet presenterat en vision om ett sammanhållet gymnasium på befintlig gymnasieplats. Ett gymnasium för kunskap och hållbar utveckling som ska möta elevers drömmar och framtidens utmaningar i en kreativ lärandemiljö. Teoretiska ämnen ska kopplas samman med de praktiska, där verksamheter kopplas ihop, stärker varandra och skapar en hållbar helhet. Vi ser framför oss ett "Campus Tyresö" – ett nav för utbildning och aktivitet, i samverkan med vuxenutbildning, näringsliv, arbetsmarknad och intresseorganisationer.

Vi ser en stor potential med en hållbarhetsprofil, en profilskola för hållbar utveckling och en byggnad som erbjuder gröna uterum, gröna tak och väggar, solfångare och energieffektiva lösningar med mera. En arkitektur som visar på möjligheterna att återanvända dagens skolbyggnad, med flexibla lokaler och möjligheter att utforma lärmiljöer för olika program och utbildningar. Tyresös gymnasium ska arbeta med ett öppet förhållningssätt till omvärlden - samverkan med högskola, lokala företag och andra aktörer som ger möjlighet till både praktik, sommarjobb och framtida jobb för eleverna. Campusområdet ska också rymma ungdoms- och studentbostäder.

Miljöpartiet vill att Tyresö gymnasium ska jobba med åtgärder för få till en mer jämställd rekrytering till programmen. Fördelningen av resurser ska vara jämställd, poj- och flickdominerade gymnasieprogram ska ges likartade ekonomiska förutsättningar. Skolan ska gå mot ett större lokalt inflytande för att öka engagemang och delaktighet. Elever och vuxna i skolan ska känna att de har makt över sin vardag och känna stolthet över sin skola.

Med god och varierad mat och fler ekologiska råvaror förväntas fler elever äta maten, med minskat matsvinn till följd. Eleverna ska erbjudas goda vegetariska maträtter alla dagar. Maten ska vara mer säsongsanpassad och i större mån närproducerad. Med större andel vegetabiliska livsmedel kommer köttet att minska. Genom att välja rättvisemärkta produkter bidrar vi också till att arbetare får rimliga löner och till hållbar utveckling i de länder där dessa livsmedel produceras.

Det är ytterst angeläget att ge alla elever möjlighet att nå kunskapsmålen, få fullständiga betyg och få en gymnasieexamen med möjlighet att söka högskola eller universitet. Vår uppgift är att skapa förutsättningar och ge elever valmöjligheter till fortsatt utbildning och/eller arbete. En bra studie- och yrkesvägledning är viktigt för att minska studieavbrotten och lotsa eleverna och hitta sin väg till en bra framtid.

Särskilda uppdrag

- Utredda Miljöpartiets, Socialdemokraternas och Vänsterpartiets vision om Tyresö gymnasium för att skapa ett attraktivt och konkurrenskraftigt gymnasium, med fler sökande från Tyresö och andra kommuner.
- Öka hållbarhetsprofilen på gymnasiet.

- Få fler elever att fullfölja utbildningen och fler med behörighet till högskola.
- Mer jämställd fördelning av resurser dels mellan pojk- och flickdominerade program och dels för jämställd rekrytering till de olika programmen.
- Stärka elevhälsan för ökat välmående och mindre psykisk ohälsa.
- Stärka studie- och yrkesvägledningen i syfte att minska studieavbrott.

Verksamhetsområde 7: Vuxenutbildning

Livslångt lärande och nya livschanser

Miljöpartiet har tillsammans med Socialdemokraterna och Vänsterpartiet presenterat en vision om ett sammanhållet gymnasium. Som i samverkan med vuxenutbildningen, näringslivet och intresseorganisationer också ska ge möjlighet till praktik, sommarjobb och framtida jobb.

Vuxenutbildningen utgör en betydelsefull väg för människor att vidareutbilda sig och få fler möjligheter på arbetsmarknaden. Teknisk utveckling, globalisering och stora pensionsavgångar väntar och kräver kontinuerlig kompetensförsörjning. Då en stor andel gymnasieelever inte fullföljer alla kurser får de inte heller slutbetyg. Med kompletterande/nya yrkesutbildningar kan vuxenutbildningen vara vägen till högre studier, arbete och en egen försörjning.

Regeringens kunskapslyft ska rusta människor med den kompetens de behöver för att få ett jobb. Arbetslösheten bland dem som saknar gymnasieutbildning är dubbelt så hög jämfört med de som har en. Rätten till komvuxstudier ska inte bara gälla personer med ofullständig gymnasieutbildning, utan även dem som vill komplettera med ytterligare ämnen för att kunna få särskild behörighet till vissa utbildningar på högskolan. Rätt till Komvux planeras att införas 2017.

Matchningen på arbetsmarknaden fungerar dåligt och rekryteringsgapet växer. Ett led i att förändra det är att erbjuda fler vägar till omskolning och vidareutbildning också att satsa på fler praktik, pry- och lärlingsplatser i Tyresö. Fortsatt samverkan med arbetsförmedlingen, försäkringskassan, det lokala näringslivet, kommunala förvaltningar och bolag krävs för en effektiv resursanvändning.

Särskilda uppdrag

- Att utifrån regeringens kunskapslyft öka möjligheten för kommunens invånare att studera inom vuxenutbildning och yrkeshögskola.
- Tillgodose möjligheten till livslångt lärande och att skola om sig i senare skeden i livet, så att fler kan komma tillbaka till arbetsmarknaden.
- Samverka mer lokalt med näringsliv och myndigheter som är viktiga för utvecklingen av vuxenutbildningen i Tyresö.

Verksamhetsområde 8: Arbetscentrum

Fler i jobb och större frihet

Arbetscentrum kompletterar andra samhällseliga insatser för att stödja arbetssökande ungdomar, utförsäkrade, funktionsnedsatta, arbetslösa, nyanlända och människor med utländsk bakgrund som har svårt att komma in i arbete eller studier. Alla ska ha rätt till flera chanser i livet.

Flyktingsituationen i världen har inneburit att fler sökt och söker skydd även hos oss i Tyresö. Detta ställer nya krav på kommunen, att integrera de nyanlända, med boende och studier så att de så småningom kan komma i arbete och bygga upp sitt liv på nytt. Här krävs ett bra mottagande och bra vägar in studier och arbete.

Kunskapen och intresset för att främja socialt entreprenörskap måste öka i kommunen. Satsning och stöd till sociala företag kan innebära att fler får möjlighet till meningsfull sysselsättning och en plats på arbetsmarknaden. Kommunen kan till exempel initiera sociala företag och avknoppa dem när de verksamma i företaget är mogna att ta över ansvaret. Miljöpartiet har också i en motion 2011 föreslagit att ett socialt företagarcentrum ska öppnas. Där ska stöd kring det som rör igångsättande av företag finnas, med kostnadsfri, personlig och konfidentiell rådgivning och stöd. Rådgivarna ska ha ett stort nätverk och samverka med olika intressenter.

Unga måste få känna sig och erbjudas att bli delaktiga i samhället. ”Ung i Tyresö” där ungdomar mellan 18 och 24 år får hjälp med arbete, praktik eller studier inom 30 dagar är bra. Vår ambition är att skapa fler ungdomsjobb inom kommunens verksamheter och inom kommunens bolag, Tyresö bostäder.

Tyresö kommun ska samverka med det lokala näringslivet, småföretagare verksamma inom kommunen, så att fler ungdomar erbjuds sommarjobb och/eller betald arbetspraktik några veckor under sommaren. Alla 16-17-åringar ska i samverkan erbjudas sommarjobb inom Tyresö kommun, inom kommunens verksamheter eller på lokala företag i kommen.

Att få möjlighet att pröva på arbetslivet och tjäna egna pengar är viktigt av flera skäl. Inte minst stärker det unga människors självkänsla och förbereder dem på det framtida arbetslivet. Det är därför väsentligt att kommunen erbjuder feriepraktik till gymnasieelever. Arbetscentrum ska genom samverkan med övriga förvaltningar skapa fler arbetstillfällen och praktikplatser.

Särskilda uppdrag

- Öka kommuninvånarnas självförsörjning.
- Alla ungdomar 16-24 år som ställt sig till arbetsmarknadens förfogande och som har hänvisats till Arbetscentrum är i arbete, utbildning eller aktiv arbetsmarknadsåtgärd inom 30 dagar.
- Erbjud sommarjobb till alla 16-17-åringar i Tyresö kommun, inom kommunens verksamheter eller på företag i kommen, samt kontinuerligt erbjuda praktikplatser och uppmuntra företag att ta emot praktikanter.
- Öka integrationen och etableringen av nyanlända.

Verksamhetsområde 9: Bibliotek, kultur och fritid (inklusive fritidsgårdar)

Ett utvecklat kultur- och föreningsliv

Ett rikt kultur- och idrottsliv, samt övrigt föreningsliv bidrar till att göra Tyresö till en attraktiv kommun. Kultur främjar folkhälsa, livskvalitet, samhälls- och näringslivsutveckling. Kultur är också en stor källa till glädje, både vid egen utövning och i upplevelsen av andras kulturutövning. Det finns forskning kring kulturens betydelse för människors utveckling och hälsa. Kulturen kan fungera som ett pedagogiskt verktyg och användas för att bearbeta ohälsa och sjukdom.

Fysisk rörelse är viktig för folkhälsan och välbefinnandet och idrottsrörelsen är Sveriges största folkrörelse. Genom resurser till ungdoms- och breddidrotten, idrott för personer med funktionsnedsättning, korpiddrott och motionsidrott, investerar vi i livskvalitet och folkhälsa. Det ska finnas gott om möjligheter till spontanidrott. Fritidsaktiviteter och det föreningsliv (ca 50 st föreningar) som tillvaratar mycket olika intressen, bidrar också till att Tyresö är en attraktiv kommun. Satsning på verksamheter som är viktiga för barn och unga innebär både mänskliga och långsiktiga ekonomiska vinster.

Det finns familjer där det inte är självklart att engagera barnen i föreningar. Dessa barn riskerar att inte nås av den utmärkta barn- och ungdomsverksamhet som görs i många föreningar. Därför behövs riktade satsningar där kommunen samverkar med föreningar för att få fler barn att engagera sig i någon förening och därigenom få en rikare fritid. Det är angeläget att rikta resurserna rätt och åstadkomma positiva förändringar. Att engagera sig i en förening nu är inte lika självklart som det var förr. Därför behöver kommunen och resten av samhället finna nya sätt att engagera barn ungdomar. Ett engagemangs form som mer speglar dagens verklighet och struktur.

Kulturskolans utbud ska breddas och genom bifall på vår motion om den pedagogiska orkestermodellen El Sistema hade detta kunna ge ett tillskott i kulturskolans utbud i Tyresö. Då hade fler barn med olika kulturell bakgrund fått ökad tillgång till verksamheten. Tyvärr stoppade Alliansen förslaget efter att de hävdade att modellen blev för dyr. En jämnare rekrytering av kulturskolans elever utifrån kommunens geografiska områden är viktigt. Satsningen på barn och ungas fritidsaktiviteter ska också motverka val utifrån gängse könsroller. Tyresös Kulturskola ska erbjuda barn möjlighet att utveckla sina kulturella förmågor, oavsett föräldrars inkomst.

Vi mår bostadsnära grönområden och rekreationsområden som uppmuntrar det rörliga friluftslivet, en nästintill ”fri nyttighet”. Möjlighet till rörelse i vardagen är viktigt för folkhälsan och förutsättningarna för spontan motion och idrott ska därför säkerställas. Med en åldrande befolkning är det viktigt att tillgodose äldres önskemål och möjlighet till fysisk aktivitet. För de yngre är de föreningsorganiserade aktiviteterna viktiga, men den tävlingsinriktning som idrotten har, passar inte alla, därför behöver föreningslivet också erbjuda barn och unga aktiviteter enbart på motionsbasis och för socialt umgänge.

Genom gratis och mer inkluderande arrangemang på Idrotts- och kulturgalan, kan fler få delta. Pojkar och flickor, liksom idrotts- och annat utövande inom kultur, ska få lika del av de gemensamma resurserna. Det ska också vara möjligt att genomföra en aktivitet riktad till andra barn och ungdomar i kommunen utan medlemskap i en förening.

Öppettiderna i våra verksamheter ska tillmötesgå behoven. Det gäller också viktiga samlings- och mötesplatser som biblioteken. Utökade öppettider är en jämförelsevis liten satsning, då kostnader för lokaler och inventarier, inklusive böcker och tidskrifter, redan är betalda. Tyresös huvudbibliotek i Tyresö centrum ska hålla söndagsöppet och ha tillgänglig personal under öppettiderna. Det är än mer väsentligt då huvudbiblioteket också rymmer en konsthall.

Miljöpartiet vill skapa ett kulturhus centralt i Tyresö, med flexibel lokalanvändning och fler mötesplatser, så att olika grupper i kommunen möts. Kultursatsningar och projekt kan även bidra till ekonomisk utveckling. Vi vill att Tyresö kommun tar initiativ och påbörjar en process för att hitta Tyresös nisch, så att kulturen även skapar fler jobb och blir en ekonomisk tillgång för fler innevånare.

Kultur i vardagen och offentlig konst ökar människors välbefinnande. Vid ny- och ombyggnationer ska arkitektoniska och estetiska värden tillvaratas och vidareutvecklas. Det handlar såväl om hela byggnader som områdets utformning till de små detaljerna i form av konstverk såsom t ex statyer och andra installationer. Kommuninvånare, brukare och berörda företagare ska få möjlighet att påverka val av konstnär.

Fritidsgårdar fyller andas syften och ska finnas i alla kommundelar. Ungdomarna ska inte behöva resa till andra kommundelar eller andra kommuner för att umgås med vänner eller delta i en meningsfull verksamhet. Fritidsgårdar som bedriver meningsfull sysselsättning motverkar destruktiva aktiviteter såsom skadegörelse, alkohol- och droganvändning, hot, våld, kriminalitet etc. Stor alkoholkonsumtion och växande psykisk ohälsa bland Tyresös barn och unga, tydliggör samhällets brister och behovet av insatser. Den ökade barnfattigdomen ställer också krav på att kommunen agerar och bedriver verksamhet för alla ungdomar. Fritidsgårdar och de nu existerande fritidsklubbarna ska därför erbjuda verksamhet utan avgifter.

”Vi vet att det finns många tyresöbor som vill träffa dig, prata svenska, lära dig mer om Tyresö, dela ett fritidsintresse eller bara prata om livet och framtiden i Sverige. Biblioteken i Tyresö kommer därför i samarbete med Kultur- och fritidsförvaltningen och Beredningen för demokrati och mångfald på försök att genomföra en ny form av utlåning. Vi kallar det "Låna en svensk", och det kommer att börja så snart som möjligt. Vi tror på att öka förståelsen mellan olika nationaliteter genom personliga möten utan andra krav än att träffas, prata och fika. Det är ett sätt att dela olika världar och finna gemenskap i stället för att leva i skilda världar. "Svensk" definierar du själv. Känner du dig svensk så är du det! Vill du låna en "svensk" så kommer du snart kunna komma till bibliotek och får du information om utlåningen och kan läsa om de personer som lånas ut.”

Ovanstående är en annons som vi hoppas kunna se på kommunen hemsida. Projektet "låna en svensk" är ett integrationsprojekt som går ut på att ge alla i kommunen en möjlighet att bidra med det vill och har tid med. Genom att skapa en ny kontaktmöjlighet att möta varandra. Att fort få kontakt och eventuellt kunna bygga att litet kontaktnät kan vara nycken till att snabbt komma in i samhället. Projektet "låna en svensk" har testats med framgång på flera platser.

Miljöpartiet har också i en motion föreslagit att Tyresö kommunen inte ska hyra ut kommunal mark till cirkusar som har vilda djur. Miljöpartiet har i en annan motion föreslagit att en vattenkran och portabla toaletter placeras vid alla utegym.

Särskilda uppdrag

- Satsa för att få fler barn aktiva inom föreningslivet.
- Tillse att idrott, kultur och övrigt föreningsliv för barn och ungdomar blir mer likvärdigt. Stödet ska vara lika till flickor och pojkar, transparent och grunda sig på faktorer/krav som är lika och kända av alla.⁴
- Att tillsammans med ungdomar ta fram en plan, där unga som inte är med i en förening också engageras och erbjuds aktiviteter.
- Planera för ett kulturhus centralt i Tyresö.
- Minska köerna till kulturskolan under perioden.
- Ta initiativ till att bilda ett kommunalförbund eller annat samarbete med närliggande kommuner, för att se över och försöka åstadkomma bättre nyttjande av idrotts- och kulturanläggningar.
- Erbjuda mötesplatser och verksamhet för unga i samtliga kommundelar.
- Uppdra till kulturförvaltningen att initiera projektet ”Låna en svensk”.

Verksamhetsområde 10: Plan och exploatering

Effektiv markanvändning och byggande utifrån behov

Miljöpartiet anser att Tyresö kommun bör utgå från de idéer om bebyggelsestruktur som finns i RUFS 2010.⁵ Det innebär ett behov av bostadstillskott som för Tyresös del anges till 150 bostäder per år i scenario låg och 250 bostäder per år i scenario hög enligt RUFS 2010. En alltför snabb utbyggnadstakt skapar växtvärk genom mycket stort behov av nya investeringar i förskolor, skolor och äldreomsorg som är svårt att klara. Dessutom behöver svåra avvägningar göras mot de värden som Tyresöbor idag anger om att Tyresö ska ha närhet till naturen. Det fina gröna Tyresö vi har idag riskerar att gå förlorat.

Vi begränsar exploateringen och sänker investeringsnivån jämfört med Alliansen. Dels för att stärka driften av kärnverksamheterna och dels för att inte konsumera upp kommande generationers resurser. Vi ska möta upp bostadsbristen med en boendeplanering som utgår ifrån behov och inte enbart utifrån efterfrågan från fastighets- och byggföretag. Bostäderna ska i första hand möta ungas och äldres behov och leda till minskad segregation.

Vi eftersträvar större variation och fler valmöjligheter till eget boende, allt ifrån hyres- och bostads/äganderätter, kollektivhus, radhus till villor. En större andel hyresrätter ska byggas. Viktigt är att planera och bygga bostäder för äldre, så att de kan flytta från sin villa eller stora lägenhet till seniorlägenhet, när de ännu inte är i behov av äldreboende. Det är också angeläget att kommunen vid framtagande av detaljplaner – som innebär förtätning i befintliga bostadsområden – lyssnar in och förankrar med omkringboende, samt tar hänsyn till synpunkter som förs fram vid samråden.

⁴ Enligt LSU, Landsrådet för Sveriges Ungdomsorganisationer får idrotten 4,5 ggr så mkt som andra fritidsföreningar.

⁵ Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen.

Naturmiljön har ett stort rekreativvärde. Bostadsnära grönområden är betydande för människors hälsa och välbefinnande. Den fria uteleken har en positiv påverkan på barns utveckling. Det är viktigt att inte överexploatera tätortsnära oaser i en missriktad iver att utveckla dem. Den gröna kil som finns i Tyresö är utpekad som ett svagt samband. Den förenar Hanveden med områden i Nacka och Stockholm. Åtgärder behöver vidtas för att stärka detta samband, exempelvis insatser såsom ekodukter. Exploatering ska inte ske.

Behovet av tystnad och stillhet har aldrig tidigare varit större i vår högljudda, stressade tid och aldrig har tystnaden varit mer hotad. Vi ska därför fortsätta att hävda vårt gemensamt fattade beslut – att minska antalet bullerutsatta bostäder i Tyresö. Nuvarande ordning med avsteg från regeringens riktvärden för trafikbuller i detaljplan efter detaljplan är ohållbart.

Med strategisk planering för mer effektiv markanvändning av Tyresös företags- och industriområden skapar vi möjligheter till fler arbetsplatser. Med aktiv markpolitik och förvärv av strategiska fastigheter ska kommunen planera för kommunal service, såsom äldreboenden, gruppböenden, skolor och förskolor, samt framtida bostadsbyggande.

Vi begränsar exploateringen vid strandnära områden som förändrar Tyresös karaktär och försämrar livsförutsättningar för djur och växter – och som dessutom på sikt hotas av översvämningar på grund av klimateffekter.

Att Tyresö kommun höjt kraven i syfte att minska energianvändningen är bra, och kommunen ska fortsätta uppmuntra till höga energikrav och främjat miljö- och klimatanpassat byggande, trots att lagstiftningen begränsat kommunens möjligheter vid de exploateringar som kommunen inte äger marken. Lokal småskalig energiproduktion med sol och vind ska utredas och främjas där så är möjligt.

Genom att tillämpa balanseringsprincipen och kompensationsåtgärder får exploatörer ansvara för att ekologiska och rekreativa funktioner och värden återskapas på samma eller en närbelägen plats. Vid all exploatering av nya områden ska hänsyn tas till de värden som finns i de befintliga grönområdena.

Värden som ekosystemtjänster, biologisk mångfald, rekreation och lektytor för barn ska inventeras, innan beslut om exploatering fattas. Iver att skapa fler bostäder får inte resultera i att det attraktiva i Tyresö byggs bort.

Särskilda uppdrag

- Bidra till mångfald och minskad segregation på bostadsmarknaden genom minst 50 procent hyresrätter vid byggande av flerbostadshus.
- Aktiv markpolitik och förvärv av strategiska fastigheter för kommunal service, samt bostadsbyggande.
- Effektivare markanvändning och upprustning av Tyresös industri- och företagsområden.
- Initiera en handlingsplan för att öka invånarnas tillgång till strand och vatten, inklusive fler strandpromenader.
- Uppmuntra att höga energi- och miljökrav ställs vid ny- och ombyggnation.
- Ta fram en åtgärdsplan för att minska antalet bullerutsatta bostäder.

- Utredda lokala kompensationsåtgärder vid exploateringar.
- Utredda åtgärder för att stärka den gröna kilen.

Verksamhetsområde 11: Vaghållning och park

Tillgängligt, säkert, tryggt och miljöanpassat

Underhåll för gator, vägar och park ska genomföras utifrån ekonomi, miljö och sociala aspekter. Ekonomi är att regelbundet underhålla och att använda energin effektivt. Ekonomi är också att regelbundet söka statsbidrag för åtgärder som minskar utsläppen och stärker trafiksäkerheten.

Tillgänglighet, säkerhet och trygghet innefattar en god snöröjning och vinterväghållning med alla trafikanter i åtanke, inklusive gång och cykeltrafikanter. Klimateffekter såsom ökad (extrem)nederbörd och halka ska vara grundförutsättningar vid planering och underhåll av trottoarer, gång- och cykelvägar. Cykelbanorna ska byggas ut och säkerhet och trygghet måste förbättras, bland annat med separerade cykelbanor, där olika trafikantslag inte blandas med varandra. Miljöpartiets kommunplan innehåller fördubblad takt på cykelsatsningarna, jämfört med Alliansens. Fler säkra cykelparkeringar, tydligare och bättre skyltning bidrar också till att fler kommer att välja att cykelpendla. För oss är Köpenhamn och Amsterdam inspirerande och positiva föredömen, av vilka vi i Tyresö kan lära oss en hel del. Vi vill pröva att överföra resurser från vägsatsningar till cykelledssatsningar, för att snabba upp takten på utbyggnaden.

Miljö är exempelvis att använda ”rätt” vägbeläggning och att stärka parker och grönområden. Bostadsnära grönområden är viktiga för hälsan och välbefinnandet. Parker och grönområden ska stärkas både utifrån upplevelsevärdena men också för att stärka biologisk mångfald. År 1992 slöt världens regeringar överenskommelse, ”Konventionen om biologisk mångfald”. Den bindande konventionen syftar till att bevara livets variationsrikedom och att motverka förlusten av ekosystem, arter och gener. Biologisk mångfald kan ses som en garant mot försvagade ekosystem. Forskare menar att alla arter har sin specifika roll i ekosystemet och om man tar bort en del av kedjan så blir hela systemet svagare och fungerar sämre. Med hög biologisk mångfald, exempelvis med flera arter som utför samma ekosystemtjänst minskar sårbarheten i ekosystemen.

Tyresö kommuns ”Odlas utan trädgård” har blivit populärt bland tyresöbor. 2014 lånades 60 odlingslådor ut och ytterligare 40 st i år, till personer som inte har en egen trädgård och möjlighet att odla hemma. Initiativet var Miljöpartiets och det är gratis att vara med. Nu vill vi utveckla idén och skapa ätbara parker, såsom Huddinge och Örebro kommuner beslutat att göra. Där ska man kunna plocka och äta frukt, bär, grönsaker och nötter som finns naturligt i området. Parkerna ska vara lättskötta och kräva lite underhåll. Ätbara parker skapar förutsättningar för tyresöbor att kunna plocka bär och frukt i en park nära dem. Parken kan även fylla en pedagogisk funktion och användas i undervisning, samt bli ett lättillgängligt utflyktsmål med naturupplevelser. Förslagsvis skulle en park kunna ligga längs Wättingestråket, i anslutning till stadsparken i de centrala delarna och med närhet till många flerbostadshus.

Det finns många tyresöbor som sällan möter frukt- och bärträdgårdar eller kommer ut på landet. Särskilt gäller det familjer som inte har egen bil och/eller lever med snäva ekonomiska förutsättningar. Det kan föra med sig att barn växer upp utan att se hur mat växer. Vi vill ge tyresöbor information och inspiration som påminner dem om att maten är en naturresurs, inte bara något som finns på butikshyllorna.

Särskilda uppdrag

- Skärpa ambitionen i cykelplanen, satsa på cykling - ökad trafiksäkerhet, ökad tillgänglighet, ett bra skyltat cykelnät, fler separerade cykelvägar, mål om hur mycket cyklingen ska öka i förhållande till regionens mål om 20% till år 2030.
- Utvecklat samarbete med grannkommunerna för det regionala cykelnätet.
- Jämställd snöröjning och underhåll av gång- och cykelvägar, bättre vägunderhåll på gång- och cykelvägar.
- Fortsatta åtgärder för förbättrad framkomlighet längs Tyresövägen.
- Att inrätta en ätbar park med frukt, bär och grönt, förslagsvis i Wättingestråket.

Verksamhetsområde 12: Miljö och trafik

Ansvar för miljön och klimatet

Tyresö kommun ska vara ett föredöme i miljö- och klimatarbetet. Kommunens styrdokument inom klimat och energi ska uppdateras, och det är angeläget att större fokus läggs på konsumtionens betydelse för att kunna begränsa vår klimatpåverkan.

Vi ska driva energieffektiviseringen och säkerställa att det byggs energisnålt. Vi ska göra insatser för ett hållbart resande – göra kollektivtrafiken mer attraktiv, öka andelen som går och cyklar, stimulera bilpooler, samla in matavfall för rötning till fordonsgas, verka för en biogaspump i kommunen mm. Vi ska satsa på förnybar energi och mindre lokala produktionsanläggningar för sol- och vindenergi. En utvecklad kommunal bilpool kan upplåtas till kommuninvånarna när kommunen inte behöver den för sina egna transporter. Erfarenheter visar att utöver miljövinster, så är det ekonomiskt fördelaktigt med en utvecklad bilpool.

Andra viktiga uppgifter är åtgärder för biologisk mångfald, gröna tak och fasader som förbättrar mikroklimatet, minskar bullerstörningarna och ökar upplevelsevärdena, samt ger växter, insekter, små och lite större djur nya urbana livsmiljöer. Med en förstärkt Naturskola kan alla barn, fler vuxna och funktionsnedsatta guidas och uppleva naturen.

Uddby gård ska bevaras och utvecklas för tyresöbor och andra besökare. Uddby gård är en historisk kulturmiljö som Tyresö kommun ska rusta och utveckla. Det är därför mycket viktigt att kommunen fått en ny arrendator för Uddby gård. Vi vill se Uddby som ett småskaligt visningsjordbruk, med djurbesättning, ett urval grödor och ett gårdsmuseum. Betande djur ska bidra till ett öppet landskap. Vi vill också att Tyresö kommun ska ta officiell ställning mot hälso- och miljöriskabla produkter, även genmodifierade.

Tyresöborna behöver också de satsningar som miljöpartiet i Stockholms läns landsting gör. Kollektivtrafikkort som gäller på land och vatten, lägre pris på 30-dagarskortet, återinförande av enkelbiljetten, samt fler satsningar på kollektivtrafiken. Kraftfulla åtgärder behövs för att styra över trafik till miljöanpassade transportslag. Att öka kollektivtrafikresandet främst i de yttre delarna av länet är en av de viktigare miljö- och klimatinsatserna vi kan göra. Kollektivtrafiken måste byggas ut, bli bättre och mer tilltalande, så att en del som idag kör bil förändrar sitt beteende och byter färdväg. Det behövs också en modern politik som säger nej till att bygga storskaliga motorvägar och Norviks hamn i Nynäshamn. Tyvärr konstaterar vi att riksdagen gång på gång sätter klimatfrågan på undantag då Förbifart Stockholm och andra motorvägar släpps igenom.

Den rödgröna regeringen gör nu en större satsning på miljö och klimat än någon tidigare regering gjort. Dels en satsning på att miljö- och klimatteknikföretag ska kunna växa och dels ett stöd till lokala och regionala klimatinvesteringar, Klimatklivet. Klimatklivet möjliggör för kommuner och regioner att minska sina klimatutsläpp. Regeringen satsar också på klimatanpassning som ska stärka kommunernas arbete med klimatanpassning och höja kunskapen hos myndigheter, kommuner, näringsliv och enskilda. En strategi för hållbar konsumtion tas också fram.

En långsiktigt hållbar ekonomi och omsorg om samhällsekonomin betyder att det är dags att börja prioritera och prioritera bort. Det är inte ekonomiskt möjligt att samtidigt både klara att bygga bra kollektivtrafik och samtidigt bygga storskaliga motorvägsprojekt. Men för att minska resandet krävs också tekniksprång och organisatoriska förändringar som möjliggör mer distansarbete och ökat hemarbete.

Maten är både en nödvändighet och en stor glädjekälla. Vi måste bort från kortsiktigt tänkande, halvfabrikat och fokus på billiga produkter – ofta innehållandes många tillsatser och kemikalier. Det är faktorer som kvalitet, smak, hälsa, miljö, klimat och etik (djur och människor) som ska vara ledande. Vi arbetar för mer närproducerad, lokalt tillagad mat från grunden, större andel ekologiska och rättvisemärkta produkter, hänsyn till djurrätt, mer klimatsmart mat med mindre kött och säsonganpassad mat.

Matavfall och rester ska samlas in och rötas till biogas. Genom att välja rättvisemärkta produkter bidrar vi också till att arbetare får rimliga löner och till hållbar utveckling i de länder där livsmedlen produceras. Lokal småskalig energiproduktion med förnybar energi såsom sol, vind och vågkraft ska utredas och främjas där så är möjligt. Ett sätt är att ta fram en så kallad solkarta som visar potentialen för solenergi på samtliga tak inom kommunen. Människan har redan släppt ut växthusgaser som innebär en ökad global medeltemperatur på ca 1 grad. I Sverige är effekten ännu större och vi befärrar att klimatförändringarna kommer påverka många delar av samhället under det kommande seklet. Vi behöver därför vidta förebyggande åtgärder i syfte att undvika stora kostnader framöver.

För att öka takten i kommunens klimatarbete föreslår Miljöpartiet att Tyresö kommun ansluter sig till föreningen Klimatkommunerna (www.klimatkommunerna.se). Den har funnits sedan 2003 och är en förening för kommuner, landsting och regioner som aktivt jobbar med lokalt klimatarbete. Föreningen har 35 medlemmar med tillsammans drygt 3,5 miljoner invånare. Klimatkommunernas övergripande syfte är att minska utsläppen av växthusgaser i Sverige. De stödjer kommuner i klimatarbetet, sprider information och erfarenheter om lokalt klimatarbete, samt höjer kunskapen om klimatproblematiken.

Klimatkommunerna har även internationella samarbeten och kontakter med liknande nätverk i andra länder. Kraven för medlemskap i Klimatkommunerna är att man politiskt beslutar att arbeta för att kontinuerligt inventera utsläpp av växthusgaser, att sätta upp mål för utsläppen, ta fram en handlingsplan och genomföra åtgärder för att minska utsläppen.

Regeringen gav i augusti 2015 ett uppdrag till Naturvårdsverket att identifiera och föreslå åtgärder mot utsläpp av mikroplaster i havet från viktiga källor i Sverige. Det nämns bl.a. i uppdraget att det ska ske i dialog med kommuner och andra berörda aktörer. Problemet med mikroplaster är ett globalt problem. Åtgärder behövs på flera nivåer i samhället där kommunen har en viktig roll. Dagens lagstiftning är inte tillräcklig, och därför krävs föregångare.

Vi behöver kartlägga vilka produkter som kan finnas i kommunens verksamheter som har tillsatser av mikroplast. Dessa produkter ska därefter bytas ut mot andra likvärdiga produkter. Följ Naturvårdsverket arbete med att identifiera och genomföra åtgärder för att upphöra med utsläpp av mikroplaster, säkerställa att kommunens verksamheter upphör med inköp, användning och spridning av produkter med tillsatser av mikroplast och återkomma med en redovisning under 2017 om hur utfasningen av produkter med tillsatser av mikroplast har fortskridit.

Särskilda uppdrag

- Ta officiell ställning mot hälso- och miljöriskabla genmodifierade produkter.
- Ansöka om att Tyresö kommun ska bli en Fairtrade City.
- Förstärka naturskolan för att i högre grad informera och utbilda kommuninvånarna.
- Utredda småskalig energi – vind-, sol- och vågkraft i kommunen.
- Ta fram en solkarta som görs tillgänglig för alla fastighetsägare.
- Upprätta naturreservat runt Telegrafberget och Barnsjön.
- Ställa om kommunens fordon till 100 procent miljöbilar inklusive elfordon.
- Fasa ut produkter som innehåller mikroplaster.
- Ansöka om medlemskap i klimatkommunerna.
- Ta del av regeringens klimatsatsningar.

Verksamhetsområde 13: Vatten och avlopp

Säkra vattenkvalitet och klimatanpassa VA-systemet

Allt liv på jorden är avhängigt vatten. Vi kan välja bort andra livsmedel men klarar oss inte utan vatten. Dricksvattnets kvalitet är avgörande för hälsan. Tillgången till vatten är otillfredsställande på sina håll, i synnerhet i de östra delarna av Tyresö. Viktigt är att inte göra större uttag än vad som kan återskapas, då ökar risken för saltvatteninträngning.

När nu kommunen fortsätter att erbjuda utökade byggrätter för fastighetsägare med egen brunn, så måste också den långsiktiga vattentillgången säkerställas. Rent vatten är vår viktigaste naturtillgång och vi måste vara rädda om det vatten vi har och som våra barn och deras barn ska dricka i framtiden.

Det kommunala dricksvattnet håller god kvalitet, men det är ofta lite sämre med vattenkvaliteten från enskilda brunnar. För att säkerställa att vattnets kvalitet och att det inte läcker ut föroreningar i vattendrag, sjöar och hav, ska Tyresö kommun främja utvecklingen av hållbara vatten- och avloppslösningar. Det är nödvändigt att minska utsläppen till Östersjön.

För att möta klimatförändringarna krävs förutom minskade utsläpp också anpassning till ett förändrat klimat. Det gäller inte minst VA-systemet som måste byggas och underhållas utifrån risker som extremnederbörd och stigande vattennivåer. Ett anpassat VA-system tar hand om stora plötsliga vattenflöden som också kan innehålla stora mängder föroreningar genom ökade flöden av spillvatten. Inom Tyresås vattenvårdsförbund görs många bra insatser. De har under många år analyserat vattenkvaliteten i sjösystemet och behovet av åtgärder för att minska övergödningen. Det är särskilt åtgärder för att minska utsläppen från dagvatten som behöver vidtas. Ansvaret för att genomföra åtgärder på dagvattensystemet ligger på kommunen. Det kan t.ex. göras genom att anlägga fler dagvattendammar.

Särskilda uppdrag

- Utsläppen från enskilda avlopp ska minska. Tyresö kommun ska stödja alternativa miljöanpassade VA-lösningar i områden där det kan förbättra vattenkvaliteten och uppnå mindre miljöbelastning, samt bidra till minskade investeringskostnader.
- Ta initiativ till att arbeta mer aktivt med kommunerna inom Tyresån avrinningsområde för att klara att uppnå god ekologisk status 2021.
- Ta fram åtgärder för att klimatanpassa vatten- och avloppssystemet.

Verksamhetsområde 14: Renhållning

Mindre resursslöseri, rent och snyggt

Tyresö kommun ska arbeta aktivt och stödja kommuninvånarna utifrån EU:s avfallshierarki, den så kallade avfallstrappan. Avfallstrappan innebär åtgärder med prioriteringsordning 1. Minska mängden och farligheten, och sedan 2. Återanvända 3. Materialåtervinna 4. Energiutvinna och 5. Deponera.

Avfallsmängden måste minska, då vår planet och våra ekosystem inte tål vårt fortsatta resursuttag och omvandlingen av dessa, när resurserna omvandlas till produkter. Avfallet ska i största möjliga mån tas tillvaratas eftersom det mesta av avfallet är en resurs, och kan återanvändas och återvinnas, eller utvinnas energi ifrån. Detta gäller dock inte för avfallet som deponeras.

Regeringen har aviserat att kommunerna ska överta ansvaret för insamling av förpackningar och returpapper. Kommunen måste förbereda sig för att axla ansvaret med syfte att förenkla hushållens möjlighet att källsortera. Tyresös utemiljö ska vara ren och trevlig med papperskorgar inom behändigt avstånd. Portabla toaletter ska också finnas på lämpliga platser i utemiljön.

Särskilda uppdrag

- Intensifiera matavfallsinsamlingen, i synnerhet bland flerfamiljshus.
- Bättre efterlevnad av avfallstrappan.
- Öppna upp Kretsloppscentralen varje dag i veckan, med undantag för större helger.
- Förbereda kommunens övertagande av ansvaret från FTI, angående insamling av förpackningar och returpapper.

Verksamhetsområde 15: Bygglovsverksamhet

Tillgängligt, säkert och avgiftsfinansierat

Samtidigt som byggandet tar ordentlig fart är det viktigt att följa lagstiftning och säkerställa att hanteringen sker på ett tillfredställande sätt. Bygglov ska ställa krav och stödja kommuninvånarna och i största möjliga mån anpassa byggnaderna utifrån naturmiljöns förutsättningar. Bygglovsverksamheten ska vara självfinansierad.

Särskilda uppdrag

- Verksamheten ska under perioden uppnå full avgiftsfinansiering i den del som kan avgiftsfinansieras.

Verksamhetsområde 16: Näringsliv

I Tyresö finns över 1000 småföretag med ca 11000 arbetstillfällen. Den största arbetsgivaren är Tyresö kommun med cirka 2 500 anställda. Det storstadsnära läget är gynnsamt, arbetsmarknaden är relativt varierad och rekryteringsläget gott. Kommunens tillämpning av lagar och regler är uppskattat av företagarna. Störst förbättringspotential har Tyresö när det gäller kommunens service, bemötande och handläggningstider. Ett blomstrande näringsliv är ett viktigt politiskt mål och därför är det angeläget att vår service till företagarna förbättras.

I Tyresö kommun ska all upphandling präglas av affärsmässighet och konkurrens. Tyresö kommun upphandlar årligen varor, tjänster och byggentreprenader för cirka 500 mkr, exkluderat årliga investeringar. Men Tyresö kommun ska också genom mindre och avgränsade upphandlingar se till att även små företag ska kunna lägga anbud.

Miljöpartiet har föreslagit att kommunen ska ta initiativ till att utveckla de områden som avsatts för näringslivsverksamhet, för att öka möjligheten för fler företag. I utvecklingen av Tyresö Centrum vill vi i gatuplanet ha småbutiker, kontor för småföretag etc. som ökar de lokala aktiviteterna men inte är störande för de boende. Miljöpartiet vill utveckla deltagandet och dialogen med alla kommuninnevånare och också företagare i kommunen. Vi stödjer planerna på att ett företagsråd inrättas.

Särskilda uppdrag

- Ett företagsråd inrättas. Initiativ att tillsammans med företagare i kommunen utveckla och förtäta våra nuvarande företagsområden.
- Ta fram modeller för systematisk samverkan mellan Tyresö kommun och relevanta aktörer inom näringslivet för att bidra till grön teknikutveckling och minskad miljö- och klimatbelastning.
- Ta fram modeller för samverkan mellan Tyresö kommun och aktörer inom näringslivet för att bidra till fler arbetstillfällen, lärlings- och praktikplatser, så att de som står långt ifrån arbetsmarknaden får in en fot i arbetslivet och att alla 16-17-åringar kan erbjudas sommarjobb inom kommunen.

Verksamhetsområde 17: Gemensam verksamhet

Värdegrund

Värderingar, attityder, erfarenheter och kunskaper påverkar vårt bemötande av våra medmänniskor. Tyresö kommuns värdegrund ska omfatta all verksamhet så att, jämställdhets-, barn-, äldre- och funktionshinderperspektiv synlig- och tydliggörs.

Det är viktigt att de olika perspektiven beaktas, eftersom genus och normer kan påverka bemötandet. All personal ska utbildas i HBTQ-frågor, med syftet att komma bort från värderingar som utgår från heterosexuella normer dvs alltid utgå från alla människors lika värde. En viktig grund är invånarnas hälsa och livskvalitet.

Kontinuerlig fortbildning krävs för att alla ska bli sedda och känna sig förstådda. Arbetet ska bedrivas i enlighet med FN:s Barnkonvention och Tyresös tillgänglighetsprogram. Ingen diskriminering ska få förekomma. Kognitiva och psykiska funktionsnedsättningar ska uppmärksammas i tillgänglighetsarbetet.

Jämlikhet och jämställdhet

Alla beslut ska fattas utifrån jämlikhets- och jämställdhetsperspektiv. Förhållningssättet ska gälla inom kommunens alla verksamhetsområden och vid bemötandet av invånarna. Arbetet ska bedrivas systematiskt och integreras i styr- och uppföljningsprocesser. Fördelningen av skattemedel ska fördelas jämt mellan könen. Våld mot kvinnor och barn ska motverkas – i hemmet, på arbetsplatsen och på offentlig plats.

Livsviktigt är att barns och ungas intressen tillgodoses i enlighet med Barnkonventionens intentioner. Därför föreslår vi, liksom Rädda Barnen, inrättandet av en ”tvärpolitisk barngrupp” med företrädare från politiska partier och representanter för organisationer som arbetar med barns rättigheter i kommunen. Barn och ungdomsfrågor behöver bättre bevakning i kommunen, då de är framtiden och de utgör en stor andel av invånarna. De flesta kommunala verksamheter berör dem och den största andelen av budgeten avser dem. Till skillnad från vuxna saknar barn och unga därutöver rösträtt.

Vi föreslår också att en kommunal barnombudsman inrättas i Tyresö kommun. Erfarenheter kan inhämtas från andra kommuner som har gjort detta, t.ex. Botkyrka och Strängnäs. Vi tror att en centralt placerad kommunal barnombudsman också kan verka för att bevaka och främja barns rättigheter i Tyresö kommun.

Jämställda löner och frånvaro av osakliga löneskillnader ska säkerställas genom årliga lönekartläggningar. Osakliga löneskillnader ska ej förekomma. Kontinuerligt arbete med lönekartläggningar, uppföljningar och utvärderingar är nödvändigt. Rapportering av lönejämförelser ska ske i faktiskt kronotal, ej i procent.

Vi föreslår en utredning av social investeringsfond, för att vända trenden med stort utanförskap och relaterade kostnader. Vi vill överbygga stuprören med nuvarande kommunal organisation, så att socialnämnd, barn- och utbildningsnämnd, samt kultur- och fritidsnämnd, kan samordna insatserna bättre. Med sociala investeringar kan vi skapa ett mer långsiktigt hållbart Tyresö, såväl ur ett humanistiskt som ekonomiskt perspektiv. En social investering är satsning på verksamheter där kommunen tar kostnader i ett nuläge för att få sänkta kostnader, längre fram. I direktiven till en sådan utredning bör följande punkter ingå; Hur stor ska avsättningen till den sociala investeringsfonden vara? Vem, eller vilka, ska kunna få medel ur fonden? Hur ska effekten av använda medel följas upp och mätas? Enligt vilka regler ska återföringen ske?

Arbetsmiljö och arbetsvillkor

För en attraktiv arbetsgivare krävs arbetstidsformer som tillåter friska arbetsplatser och ger de anställda möjlighet till, förutom att ha ett arbetsliv, även ett rikt familje- och socialt liv. Personalen ska ha raster och en rimlig arbetsbörda och möjlighet till kontinuerlig fortbildning inom sitt yrkesområde. Anställda ska ha en löneutveckling som innebär en rejäl satsning, även för de anställda som väljer att fortsätta i kommunen, samt full kompensation för löne- och prisutveckling. Arbetet för friskvård och arbetsmiljöåtgärder är väsentligt för att få ner sjukfrånvaron.

Användning av konsulter kan vara nödvändigt när kompetens saknas i kommunen, men är enligt vår uppfattning ofta ett mindre bra alternativ, med brister i kontinuitet och försämrad kompetensförsörjning. Kompetensförsörjningen i kommunens verksamheter måste förbättras och säkerställas. Sårbarheten i organisationen minskar och resultatet kan bli bättre och till lägre kostnader.

Särskilda uppdrag

- Tydliggöra var och ens möjlighet till utveckling i sitt arbete och utarbeta tydliga lönesystem med lönesättning som motverkar diskriminering och godtycklighet.
- Inrätta en tvärpolitisk barngrupp, med företrädare för de politiska partierna och representanter för organisationer som arbetar med barns rättigheter i kommunen.
- Utredda en social investeringsfond.
- Minska konsultanvändningen.
- Inrätta en tjänst om en kommunal barnombudsman i Tyresö.
- Minska sjukfrånvaron och frisknärvaron.

Verksamhetsområde 18: Kommunalförbund

Gäller all samverkan och medlemskap i intresseorganisationer, kommunalförbund och gemensam nämnd eller annat formaliserat arbete. Gäller även revision.

Ekonomiskt, bättre kompetens, mindre som faller mellan stolarna

Tyresö kommun ska systematiskt samverka med andra aktörer. Samverkan kan vara särskilt viktig kring folkhälsoarbetet, hälso- och sjukvården, omsorgen, äldreården, psykiatrin och beroendevården. Ingen person ska riskera att hamna mellan stolarna genom oklar ansvarsfördelning eller bristande samverkan. Samverkan är också väsentligt när det gäller kollektivtrafiken, där kunskap och kännedom om lokala förhållandena finns inom kommunen, men där landstinget finansierar och beslutar.

Miljötillsyn, brandförsvaret, god luftkvalité samverkar vi också kring i hela regionen eller med kommunerna på Södertörn. Södertörns Miljö- och hälsoskyddsförbund, Södertörns brandförsvarfsförbund, Överförmyndarnämnden samt Östra Södertörns samordningsförbund, intresseorganisationer som Tyresåns vattenvårdsförbund, SKL, KSL, Luftvårdsförbundet m.fl. är alla exempel på samarbete som syftar till att förbättra verksamheter och ge bättre service åt kommuninvånarna. Samverkan är en nyckel till framgång och viktiga samverkanspartners är också Stockholms läns landsting, sociala företag, (själv)hjälp- och brukarorganisationer, kvinnojourer, hälsoinriktade företag m.fl.

Vi vill ytterligare förbättra samarbetet med det lokala näringslivet och utveckla sociala företag inom kommunen. Det behövs insatser, där sociala kooperativ kan vara en del av lösningen, till exempel för unga utan fullgjord skolgång och för personer med utländsk bakgrund. Genom samarbete med Södertörns-kommunerna effektiviseras upphandlingen och resurser frigörs i Tyresö kommun.

Vi vill att Tyresö kommun tar initiativ till att bilda ett kommunalförbund med närliggande kommuner, för att undersöka bättre nyttjande av idrotts- och kulturanläggningar samt lägre investerings- och verksamhetskostnader.

Särskilda uppdrag

- Utveckla systematisk samverkan mellan Tyresö kommun och relevanta aktörer inom folkhälsoarbetet, hälso- och sjukvården, omsorgen, äldreården, psykiatrin och beroendevården.

Verksamhetsområde 19: Politisk verksamhet

Demokrati

Demokrati kan inte tas för självklart, utan måste ständigt återerövas. Demokratins arbetsformer ska kontinuerligt utvecklas och utvärderas. Att arbeta för ökat politiskt intresse är väsentligt, då demokratin legitimeras genom människors tillit. Här krävs ökade insatser. Tyresö kommun ska arbeta för ett högre deltagande, med särskilda insatser riktade mot de bostadsområdena med ett valdeltagande under 70 procent.

Demokrati är dock mer än att medborgarna röstar vart fjärde år. Därför ska kommunpolitiken levandegöras och invånarna uppmuntras till politisk delaktighet. Småbarnsföräldrar, egna företagare och personer med funktionsnedsättning ska kunna delta och fler demokrativerktyg prövas.

Ökad delaktighet både av brukarna och de anställda i verksamheterna uppmuntras och vid förändringar som berör medborgare ska deras åsikter efterhöras, vilket inte innebär att de har veto men dialogen uppmuntras och argumenten ska alltid prövas.

Miljöpartiet deltar aktivt i det utvecklingsarbete som beredningen för medborgardialog och mångfald initierat. Vi är mycket positiva till att alliansen nu ansluter sig till det som oppositionen argumenterat för under många år, ett vidgat demokrati- och delaktighetsarbete i Tyresö. Miljöpartiet anser även att Tyresö ska pröva möjligheten med en försöksverksamhet med sänkt rösträttsålder i nästa kommunval om riksdagen beslutar i enlighet med utredningens förslag.

Politikers arvoden ska vara rimliga, med nivåer som inte skiljer alltför mycket från vanliga lönenivåer i samhälle. Politisk verksamhet är oerhört viktigt, men alla verksamheter som kan måste bidra till att sänka kostnaden. Vi vill utreda att sänka de politiska kostnaderna, inkl. arvoden och till de politiska partierna, vilket inte bör gå ut över det politiska engagemang. Många människor är engagerade i andra delar av föreningslivet och flertalet får inte arvoden för sitt engagemang.

Särskilda uppdrag

- Införa öppna nämndmöten och allmänhetens frågestund.
- Införa ungdomsfullmäktige.
- Öka kommuninvånarnas möjlighet till delaktighet och demokratiskt inflytande med samråd i andra frågor än planer, lokala folkomröstningar, ungdomsinflytande mm.
- Utreda sänkning med 10 procent av de politiska kostnaderna, inklusive arvoden och partistöd.

Verksamhetsområde 20: Tyresö Bostäder AB

Bygg och efter behov

Tyresös Bostäder ska bygga bostäder som möter upp bostadsbristen, i synnerhet ungas och äldres behov. Marken ska användas effektivt men inte överexploatera bostadsnära grönområden, då de är väsentliga för människors hälsa och välbefinnande. Den fria uteleken är också viktig för barns utveckling.

Bostäderna ska hålla hög standard, vara miljö- och klimatanpassade. De boende ska i hög grad kunna påverka sin energianvändning, avfallshantering/återvinning och sin bostadsnära miljö. Lokal småskalig el- och energiproduktion kan utgöra komplement.

Tyresö Bostäder ska tillsammans med Tyresö kommun säkerställa att barnfamiljer och kvinnor som har utsatts för våld i bostaden inte vräks. Prioriterat är att tillgodose behovet av jourlägenheter för kvinnor och barn som utsatts för våld och som har tvingats att fly sitt eget boende, samt frigöra bostäder för flyktingar. Bolaget ska skriva in en social klausul och pröva ökad boendeinflytande enligt den modell som framgångsrikt tillämpats i Södertälje.

Tyresö Bostäder bör inte ombilda hyresrätter till bostadsrätter, såvida det inte finns särskilda skäl för att inom ett område skapa mer blandade upplåtelseformer. Om ombildning sker ska det ske till marknadsmässiga priser.

År 2016 ska Tyresö Bostäder i samverkan med Tyresö kollektivhusförening fortsätta diskussionen om ett litet kollektivhus. Kollektivhus är ett bostadshus med vanliga lägenheter. Där finns också gemensamma lokaler där de boende kan laga mat och äta tillsammans, kök och matsal kan samordnas med t.ex. ett äldreboende för bättre resursnyttjande, de boende kan odla sin hobby och umgås.

Särskilda uppdrag

- Öka takten i byggandet av hyresrätter under mandatperioden, samt utförsäljningsstopp.
- Tyresö Bostäder ska planera för och bygga fler ungdomslägenheter.
- Befintliga fastigheter förses med gröna tak, där så är möjligt och med produktion av el och värme genom småskaliga anläggningar med solenergi och vindkraftverk.
- Mer miljö- och klimatanpassat byggande, individuell mätning av elvattenförbrukning ska prövas.
- Tyresö Bostäder ska ta ett större ansvar inom miljö. Återvinning av matavfall blir en naturlig del för boende och Tyresö Bostäder arbetar aktivt för att de boende ska minska sitt restavfall.

Verksamhetsområde 21: Övriga Bolag

Tyresö Näringslivsbolag har spelat ut sin roll och bör kunna avvecklas och kvarvarande mark bör säljas till Tyresö Bostäder. Tyresö Vindkraft AB äger och leasar ut vindkraft till Tyresö kommun och Tyresö Bostäder AB.

9. Uppföljning, intern kontroll och kommunikation

Se förvaltningens text i alliansens förslag till kommunplan, med hänsyn taget till Miljöpartiets förslag till kommunplan.